

Iunie 2021,
București, România

20

CARTEA ALBĂ CĂTRE O ECONOMIE DURABILĂ

21

CUPRINS

3	PREFAȚĂ
5	MEDIUL MACROECONOMIC
13	SECTORUL ENERGETIC
17	MEDIU
21	TEHNOLOGIE ȘI INOVAȚIE
25	SERVICII FINANCIARE
29	SĂNĂTATE
33	INFRASTRUCTURĂ
37	FORȚA DE MUNCĂ
41	REGIMUL FISCAL
45	MEMBRI

PREFAȚĂ

Ultimii doi ani au adus o regândire asupra a ceea ce societatea noastră credea că va funcționa la nesfârșit: creștere economică bazată pe consum, subfinanțarea sistemelor educațional și de sănătate, un sector al serviciilor în creștere și promisiunea că avem progresul asigurat.

Cu toate acestea, pandemia declanșată în martie 2020 ne-a demonstrat altceva. Statele și companiile au trebuit să se adapteze și să își schimbe planurile după ce au asigurat o modalitate de a depăși prima perioadă critică a crizei, din lunile martie - aprilie 2020.

Al doilea an al pandemiei de coronavirus este definit de o cursă între vaccinare și variantele imprevizibile ale virusului, dar perspectivele economice înregistrează îmbunătățiri datorită reluării lente a anumitor activități și a campaniei de imunizare mai ample. Începutul anului 2021 a adus speranța pentru un impuls economic pozitiv, care va ajuta cetățenii să revină la o situație mai favorabilă și companiile afectate de pandemie să revină la o situație de normalitate.

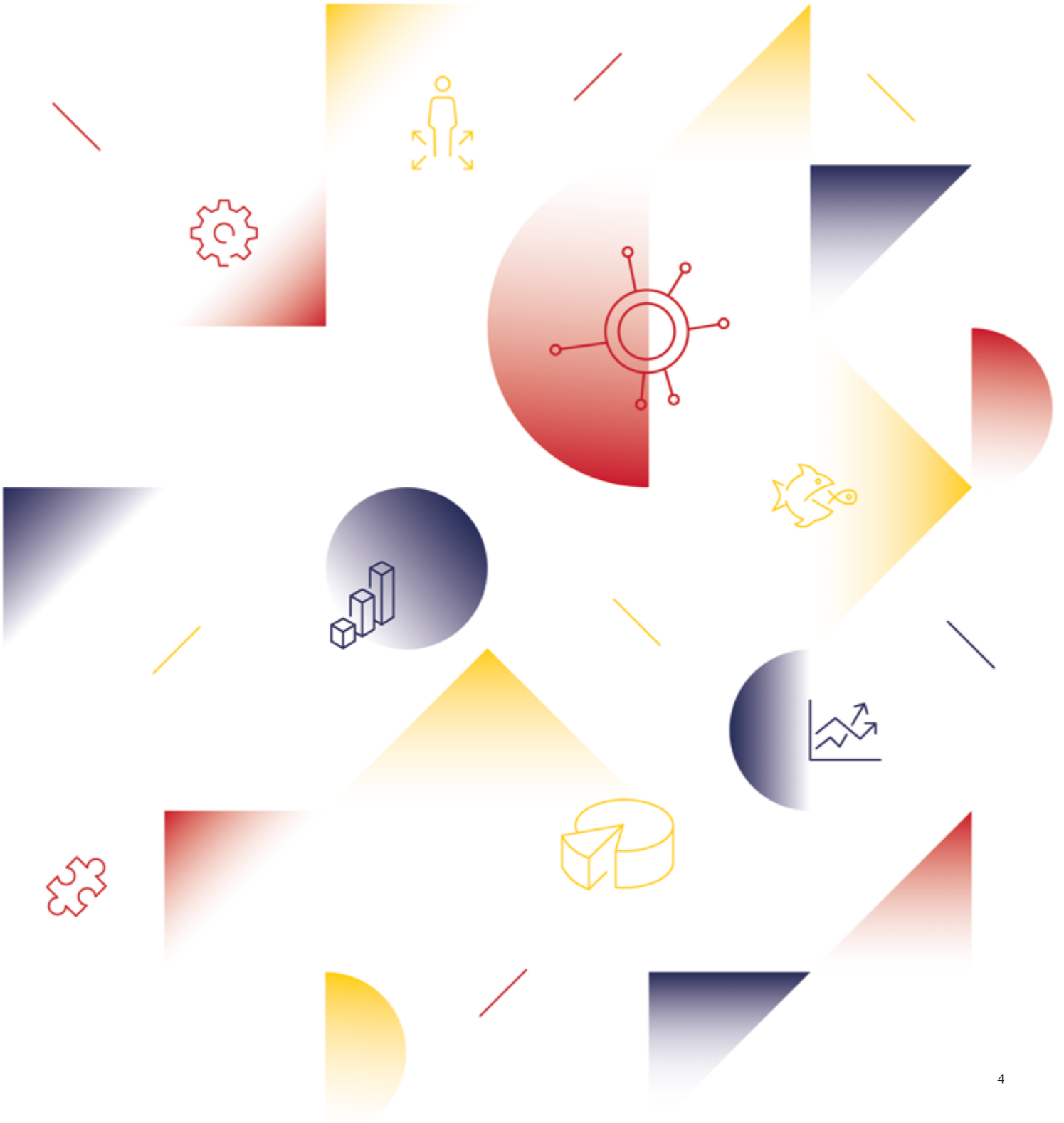
În același timp, așteptările optimiste pentru creșterea economică a României sunt, de asemenea, legate de un accent sporit pe investiții și disponibilitatea fondurilor UE atât din cadrul financiar multianual, cât și din mecanismul de redresare și reziliență. Totodată, un factor la fel de

important este reprezentat de atragerea de investiții străine ca modalitate de a asigura revenirea economică într-un mod durabil.

Pentru a atinge acest deziderat este nevoie de măsuri fundamentale pentru a facilita investițiile străine, cum ar fi ajustarea cadrului legislativ prin modernizarea și îmbunătățirea acestuia pentru a reduce riscurile investiționale și pentru a asigura transparența și predictibilitatea ca premise pentru orice decizie a investitorilor. La fel de importantă este consolidarea capacității administrative printr-un organism dedicat promovării investițiilor al căror principal obiectiv să fie încurajarea investițiilor în România, prin consolidarea legăturilor în amonte între companiile transnaționale și firmele locale, încurajarea companiilor de a dezvolta filiale și a aduce mai multe segmente cu valoare adăugată pe lanțul de producție.

În ciuda multiplelor provocări prin care România trebuie să treacă pentru a depăși efectele negative ale pandemiei și reformele structurale care sunt așteptate în perioada următoare pentru a fi puse în aplicare, membrii Consiliului Investitorilor Străini (FIC) au observat și au salutat câțiva pași pozitivi realizați de autorități în ultima perioadă, în ceea ce privește consultarea cu mediul de afaceri și un accent din ce în ce mai mare asupra importanței investițiilor în România.

Pentru ambele aspecte, membrii noștri se angajează să fie parteneri de dialog constanți și să contribuie cu recomandări pe diferitele sectoare expuse în această Carte Albă (sănătate, energie, fiscalitate, servicii financiare, mediu, tehnologie, forță de muncă) pentru a ajunge la cele mai bune soluții pentru revenirea solidă și durabilă a economiei românești.

MEDIUL MACROECONOMIC

Află mai multe la
www.wb2021.fic.ro

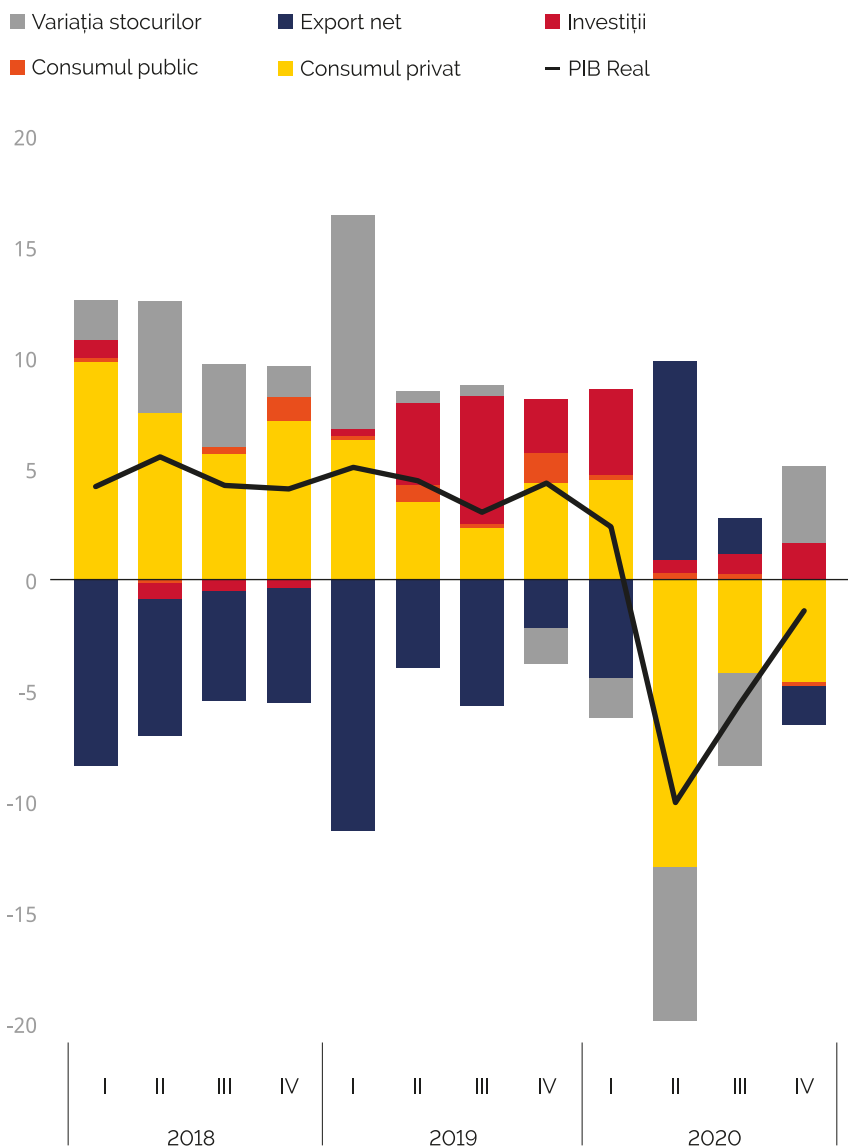
După creșterea robustă de 4,1% din 2019, economia s-a luptat atât cu efectele asupra sănătății, cât și cu cele de natură economică ale crizei profunde și rare declanșate de pandemia de COVID-19.

Datele preliminare arată că economia României s-a contractat cu -3,9% în 2020. Cu toate acestea, acest declin puternic s-a dovedit a fi mai puțin sever decât media UE. În general, impactul economic a fost asimetric între sectoare. Închiderea companiilor și limitele asupra mobilității au avut un impact disproporționat asupra sectorului de producție, asupra hotelurilor și restaurantelor, industriei de divertisment și comerțului cu amănuntul.

Determinat de creșteri ale salariilor publice și de o piață a muncii tensionată care a dus la o creștere a venitului disponibil, consumul privat a avut în 2019 o contribuție majoră la creștere. Cu toate acestea, în 2020 situația s-a schimbat complet, cu impunerea carantinei care a dus la o scădere de -3% a consumului intern.

Figura 1:
CONTRIBUȚIA COMPONENTELOR LA CREȘTEREA PIB (% an la an)

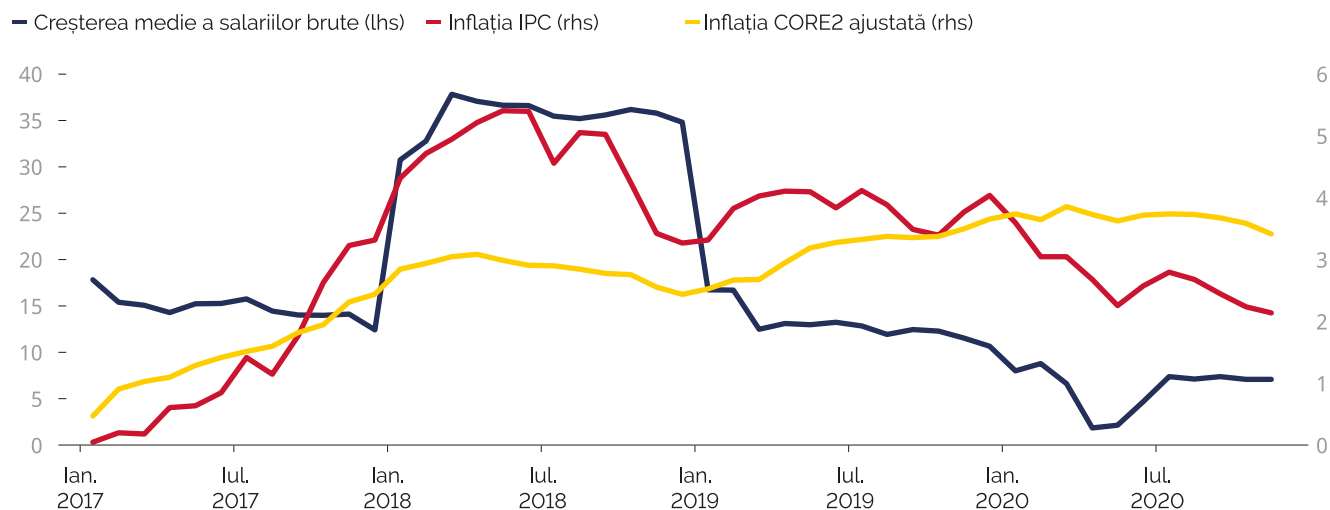

Sursa: Conturi naționale (INSSE)

Reducerea cererii, scăderea prețurilor la energie și decelerarea creșterii salariale au determinat scăderea inflației de la un vârf pe 5 ani de 5,4% în 2018 la 2,1% la sfârșitul anului 2020. Prețurile la alimente au crescut cel mai mult la începutul anului și au fost principala componentă inflaționistă, dar ulterior au scăzut în toamnă. Cu toate acestea, inflația de bază, care exclude componentele volatile, cum ar fi prețurile la energie, a rămas destul de ridicată pe tot parcursul anului 2020, ajungând la 3,5% la sfârșitul anului.

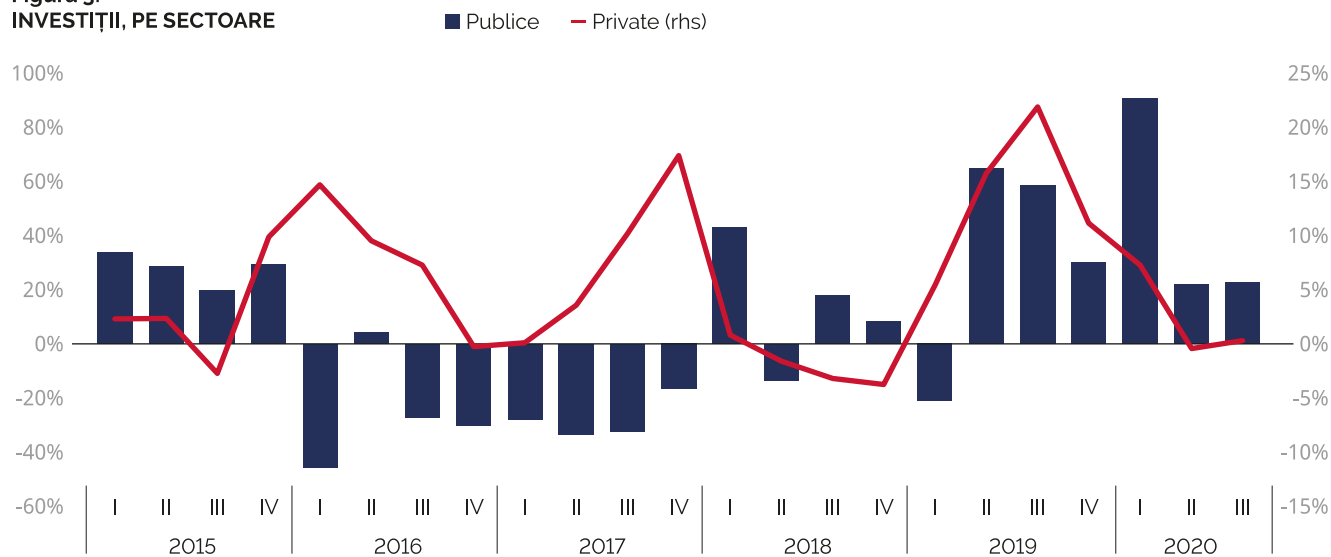
Investițiile au crescut semnificativ în 2019 și au avut cea mai mare contribuție la creșterea din ultimul deceniu, pe fondul creșterii cheltuielilor publice cu infrastructura și al unui sector de construcții privat în plină expansiune. Pe parcursul primelor două trimestre ale anului 2020, investițiile publice și-au continuat tendința ascendentă, dar criza COVID-19 a forțat autoritățile să-și reorienteze resursele către protejarea locurilor de muncă și păstrarea lichidității întreprinderilor pentru restul anului 2020, în timp ce sectorul privat a blocat cheltuielile de capital ca urmare a unei incertitudini crescute. Cu toate acestea, investițiile au contribuit în continuare pozitiv la creșterea economică în 2020, întrucât construcțiile s-au menținut relativ stabil pe tot parcursul anului.

Figura 2:
INFLAȚIA ȘI CREȘTEREA SALARIILOR, %

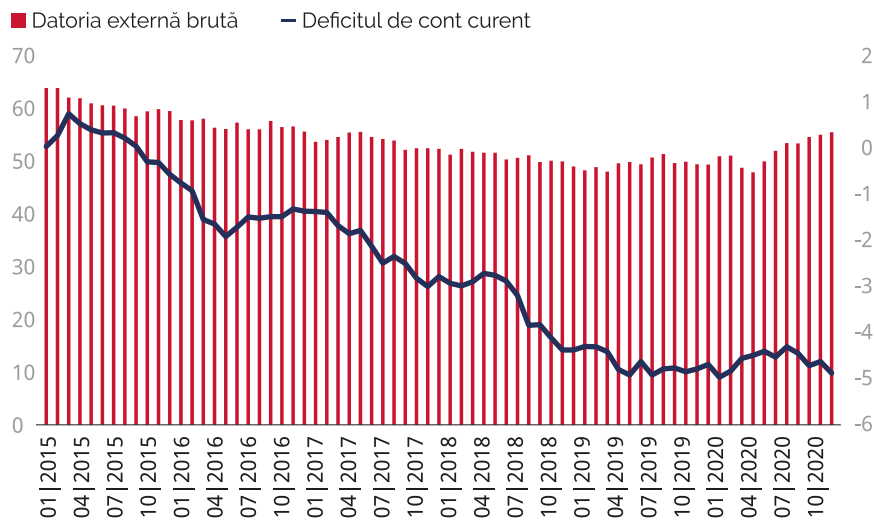
Sursa: Banca Națională a României, Eurostat

Figura 3:
INVESTIȚII, PE SECTOARE

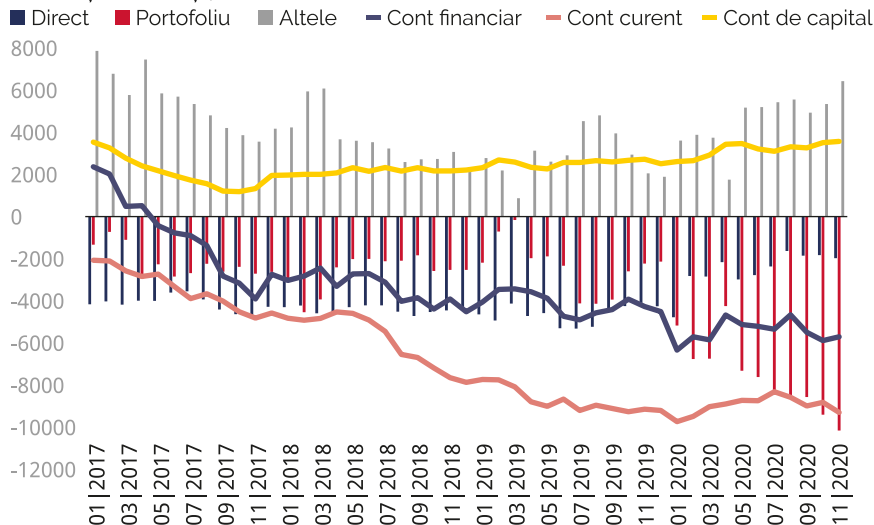
Sursa: Conturi naționale (INSSE), Eurostat

Figura 4:
SOLDUL CONTULUI CURENT ȘI DATORIA EXTERNĂ, % DIN PIB

Sursa: Banca Națională a României

Figura 5:
BALANȚA DE PLĂȚI, MILIOANE EURO

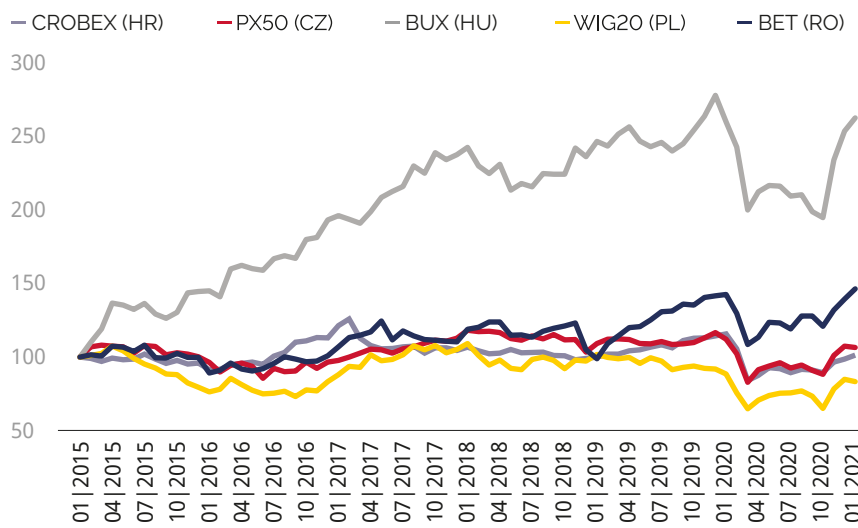
Sursa: Banca Națională a României

Dezechilibrele externe au crescut în 2019, iar criza COVID-19 a avut un impact redus asupra corectării acestora. Deficitul contului curent a rămas peste 4% din PIB de la sfârșitul anului 2018, deoarece importurile au crescut mai repede decât exporturile. Exporturile de bunuri au scăzut cu 9,9% în 2020, în timp ce importurile au scăzut cu 6,6% față de 2019. O scădere accentuată a fluxurilor de investiții străine directe (ISD) la începutul anului 2020 a diminuat ușor deficitul de cont financiar, dar intrările de portofoliu, pe măsură ce guvernul a împrumutat de pe piețele externe, au crescut semnificativ în cursul anului 2020. Datoria externă totală s-a stabilizat la aproximativ 50% din PIB înainte de criza COVID-19 și a crescut până la aproximativ 55% din PIB spre sfârșitul anului 2020. Piața de capital din București a avut o performanță satisfăcătoare începând cu 2015, cu rezultate bune raportate la vecinii din regiune ai României, cu excepția Ungariei. În 2019, piața internă de capital și-a revenit din șocul Ordonanței de urgență nr. 114/2018,

care viza domeniul bancar, industria energetică și a telecomunicațiilor. Bursa de Valori București a scăzut cu aproximativ 16% în martie 2020, pe fondul șocului financiar de pe piețele mondiale provocat de pandemia de COVID-19. Cu toate acestea, în urma promovării în septembrie 2020 la statutul de piață emergentă și a lichidității suplimentare în sectorul financiar, este de așteptat ca indicele de piață să-și revină, depășind nivelul înregistrat înainte de criza COVID-19.

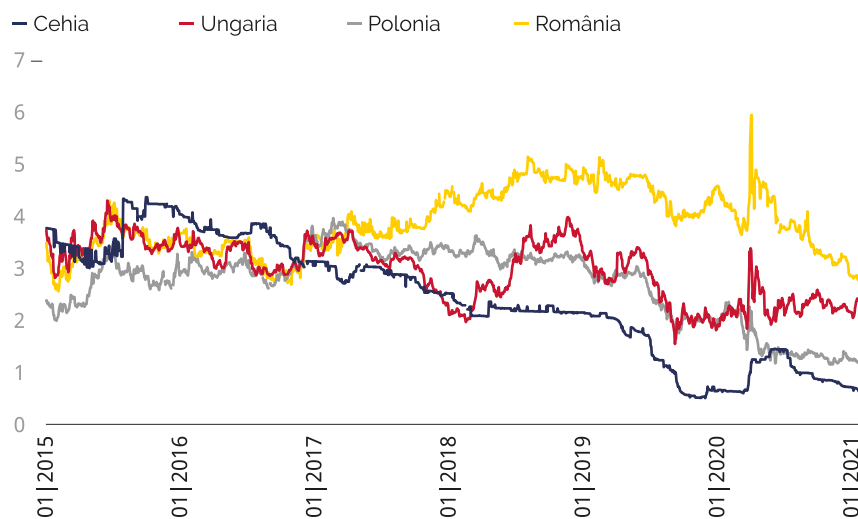
Riscul de țară al României, reflectat parțial în randamentele aferente obligațiunilor guvernamentale, a fost mai mare decât al vecinilor săi din regiune începând cu 2017, în principal din cauza poziției fiscale de bază mai slabe. După șocul din martie 2020, care a crescut randamentele aferente obligațiunilor de stat, expansiunea monetară globală a condus la o scădere semnificativă a randamentelor pentru restul anului 2020, apropiindu-se de dobânda plătită de guvernele polonez și maghiar.

Figura 6:
INDICELE BURSIER, 2015 = 100

Sursa: CEIC

Figura 7:
RANDAMENTELE AFERENTE OBLIGAȚIUNILOR DE STAT PE 10 ANI, %

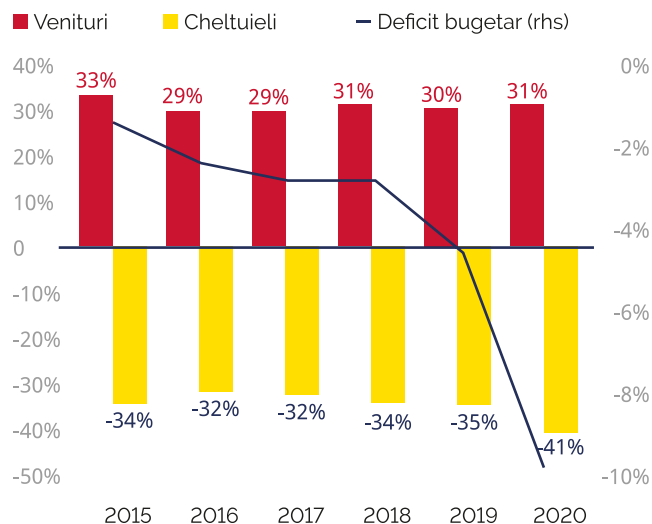

Sursa: CEIC

Politicile macroeconomice

După o expansiune fiscală considerabilă, care a început serios în 2016, când guvernul a adoptat o serie de reduceri de impozite, reduceri ale contribuțiilor sociale, creșteri salariale în sectorul public și creșteri ale pensiilor, deficitul fiscal a atins 4,6% din PIB în 2019. În 2020, pe fondul sprijinului fiscal fără precedent acordat companiilor și angajaților și al scăderii activității economice, deficitul fiscal a crescut la 9,8% din PIB. În mod îngrijorător, deficitul structural rămâne ridicat. Acest lucru explică de ce România a fost singura țară din UE care a făcut obiectul procedurii de deficit excesiv în 2020.

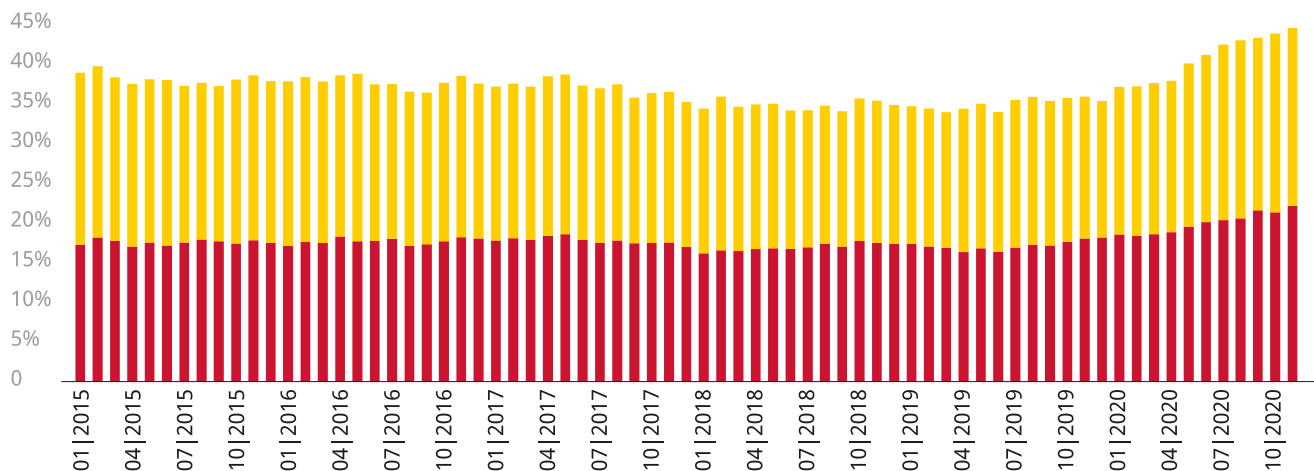
Figura 8:
DEFICIT BUGETAR, % DIN PIB

Sursa: Ministerul Finanțelor

Figura 9:
DATORIA PUBLICĂ, % DIN PIB

■ Exprimat în RON ■ Exprimat în valută

Sursa: Ministerul Finanțelor

Răspunsul politic al României la COVID-19

Guvernul a introdus un pachet de sprijin asemănător cu cel din alte țări similare, axat pe protejarea lichidităților și a ocupării forței de muncă, deși oarecum mai mic ca pondere din PIB (aproximativ 4,5%). Măsurile-cheie care afectează direct bugetul de stat au inclus: (1) Relaxarea și amânarea obligațiilor fiscale; (2) Rambursarea mai rapidă a TVA-ului; (3) Scheme de sprijin pentru ocuparea forței de muncă, inclusiv un sistem de reducere a programului de lucru (Kurzarbeit), care va fi funcțional și după 2020 (reprezentând 0,75% din PIB). Alte măsuri includ garanții de credit de stat acordate IMM-urilor și firmelor mari de aproximativ 1,2% din PIB, scheme de subvenții acordate IMM-urilor finanțate din fonduri UE și un moratoriu de plată a împrumuturilor atât pentru companii, cât și pentru cetățeni, de până la nouă luni (funcțional până la mijlocul anului 2021).

Perspective și priorități-cheie

FIC se așteaptă ca PIB-ul să își reia creșterea în 2021 după o contracție semnificativă în 2020. În ultima noastră prognoză, estimăm că PIB-ul va reveni cu 5,1% în 2021¹. Redresarea este condiționată de o normalizare treptată a activității economice și a situației de sănătate publică atât din România, cât și din țările principalilor săi parteneri economici și, pe termen mediu, de reluarea reformelor structurale bazate pe absorbția fondurilor de redresare acordate de UE. Planul național de redresare și reziliență va fi un instrument-cheie în orientarea

reformelor structurale și a investițiilor pe termen mediu pentru a face din România o societate mai ecologică, mai competitivă și mai incluzivă. Un alt instrument-cheie este Pactul verde european, o nouă strategie de dezvoltare care vizează transformarea UE într-o societate mai echitabilă și mai prosperă, cu o economie modernă, eficientă din punct de vedere al resurselor și competitivă, în care nu există emisii nete de gaze cu efect de seră în 2050 și unde creșterea economică este decuplată de utilizarea resurselor. Consolidarea fiscală pe termen mediu ar trebui să fie, de asemenea, o prioritate principală pentru guverne în cadrul procedurii de deficit excesiv a UE.

Conform raportului Comisiei Europene cu privire la Mecanismul de cooperare și verificare (MCV) publicat în octombrie 2019, reformele necesare pentru a inversa regresia din anii anteriori nu au fost încă adoptate, dar angajamentul noului guvern de a implementa recomandările raportului MCV este un prim semn pozitiv. Prioritățile-cheie rămân asigurarea independenței judiciare, corectarea codurilor penale și lupta împotriva corupției. Mai mult, eficiența elaborării politicilor și predictibilitatea progresului legislativ ar trebui îmbunătățite, alături de digitalizarea serviciilor și instituțiilor publice, care va contribui la combaterea economiei informale și la îmbunătățirea climatului de afaceri.

1. Prognoza emisă de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în ultimele Perspective economice regionale, septembrie 2020. Estimarea creșterii a fost făcută și cu ajutorul datelor C.E.

SECTORUL ENERGETIC

Află mai multe la
www.wb2021.fic.ro

În ultimii ani, domeniul energetic românesc a fost marcat de mai multe evoluții care au avut un impact semnificativ asupra sectorului și a dezvoltării sale viitoare.

După aprobarea ambițiosului pachet energetic al UE în perioada 2018-2019, România a prezentat primul său Plan Național în Domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC) către Comisia Europeană (CE). CE a evaluat obiectivele asumate de România în PNIESC ca „neambițioase” în raport cu obiectivul privind energia regenerabilă de 30,7% și ca „scăzute” și „foarte scăzute” în raport cu obiectivele de eficiență energetică.

Guvernul român a aprobat, de asemenea, legislația care încearcă să stabilească cadrul investițional pentru titularii de acorduri petroliere în câmpurile off-shore. Legea off-shore, adoptată în 2018, a stabilit condiții destul de nefavorabile pentru investițiile potențiale în câmpurile de gaze off-shore: o taxă pe venituri excepționale pe gazele naturale produse din câmpurile off-shore, lipsa unui cadru legislativ stabil și cerința ca producătorii off-shore să încheie contracte pentru cel puțin 50% din gazele livrate pentru a fi distribuite piețelor centralizate din România.

După revenirea la reglementarea prețurilor cu ridicata (în cazul sectorului gazelor naturale) și cu amănuntul (sectorul gazelor naturale și al electricității) în 2019, guvernul a aprobat noi modificări ale Legii energiei și a gazelor naturale în 2020, ceea ce a dus la progrese în dereglementarea piețelor energetice. În sectorul gazelor naturale, prețurile gazelor naturale pentru gospodării și producătorii de căldură au fost dereglementate începând cu 1 iulie 2020, concomitent cu eliminarea prețului plafon pentru gazul intern comercializat pe piața angro. Pentru a stimula dezvoltarea pieței angro a gazelor naturale, a fost adoptat un program de eliberare a gazelor, începând cu 1 iulie 2020 și care funcționează până la sfârșitul anului 2022, pentru a înlocui obligația de tranzacționare pe piața centralizată a gazelor naturale, o schimbare care a fost salută de companii, deși sunt încă necesare unele ajustări.

Noua legislație a sporit și impozitarea specială aplicată sectorului gazelor naturale prin introducerea unei noi taxe pe venituri excepționale, de data aceasta pentru furnizorii de gaze, alături de taxa pe venituri excepționale mai veche pentru producătorii de gaze. De asemenea, aceasta stabilește planuri de liberalizare a pieței de stocare a gazelor, eliminând treptat cerința furnizorilor de gaze de a stoca gazele ca rezerve pentru perioadele de consum de vârf. În plus, sporește obligațiile companiilor de distribuție a gazelor naturale și a energiei electrice în legătură cu conectarea consumatorilor finali și crește drastic penalizările pentru abateri ale companiilor de energie, inclusiv cele de ordin minor. FIC solicită o reevaluare a sancțiunilor semnificativ crescute, întrucât nivelul și natura sancțiunilor sunt disproporționate și creează probleme severe de conformitate juridică, precum și riscuri de reglementare inutile pentru participanții la piață.

În sectorul energiei electrice, prețurile cu amănuntul reglementate au fost eliminate în ianuarie 2021. Pe lângă eliminarea prețurilor reglementate pentru utilizatorii finali, interdicția contractelor de energie electrică negociate direct între producători și furnizori a rămas în vigoare, cu excepția contractelor semnate de companiile mici de producere a energiei electrice din surse regenerabile de energie și noile unități de producere a energiei din surse regenerabile care urmează să fie instalate după 2020.

Din cauza legislației nefavorabile, noile investiții (în mare parte producția de gaze și electricitate din amonte) au fost insuficiente și multe au fost amânate. Există în mod clar un blocaj în ceea ce privește investițiile majore în zăcămintele off-shore recent descoperite în Marea Neagră, investitorii majori anunțând o amânare a deciziilor de investiții până la clarificarea legislației specifice. În sectorul de producere a energiei electrice, lipsa investițiilor, atât în surse de energie convenționale, cât și în surse regenerabile, face ca sectorul energetic românesc să nu fie competitiv la nivel regional, iar țara a fost un importator net de energie electrică în 2019 și 2020. Contractele negociate bilateral (inclusiv contractele pe termen lung) sunt esențiale pentru a sprijini investițiile semnificative în dezvoltarea resurselor interne de energie și infrastructura de transport aferentă și pentru a permite participanților de pe piață să gestioneze/să acopere riscurile portofoliului de gaze și, prin urmare, să contribuie la dezvoltarea unei piețe competitive a gazelor în România.

Atractivitatea investițiilor în întreprinderi reglementate (transport și distribuție de gaze și electricitate) a scăzut, de asemenea, ca urmare a rentabilității mai mici reglementate (6,39% pentru toate activitățile de rețea reglementate) aprobate de autoritatea de reglementare

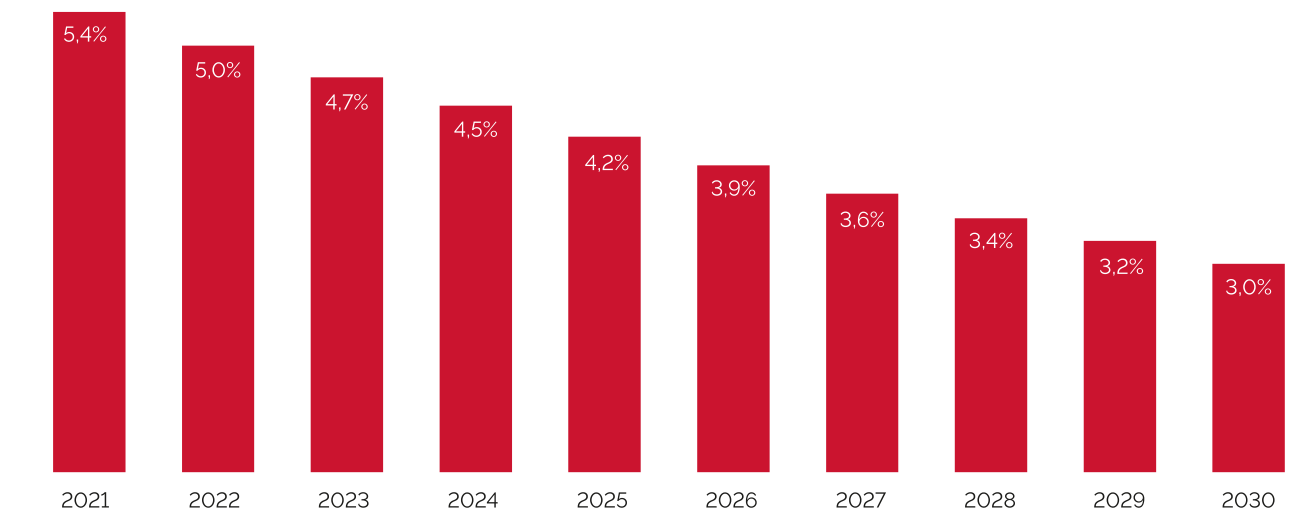
a energiei în 2020. Programele de investiții în întreținerea și funcționarea sigură a rețelelor sunt periclitare de obligația crescută cu privire la cheltuielile de capital necesare pentru a îndeplini cerințele legale de racordare a clienților finali, indiferent de rațiunea economică a acestor investiții, precum și de remunerația pe termen lung scăzută pentru cheltuielile de capital alocate.

Privind în amonte, România trebuie să profite de resursele de energie curată pe care le deține. Legislația care a întârziat investițiile în gazele off-shore trebuie să fie urgent consolidată, pentru ca aceste resurse să fie disponibile până la mijlocul acestui deceniu. Cu cât aceasta este amânată mai mult, cu atât aceste investiții vor deveni mai puțin atractive, ținând cont de obiectivul UE de atingere a neutralității din punctul de vedere al emisiilor de carbon pe termen lung. Rezervele semnificative de gaze terestre ale României sunt în scădere și, prin urmare, este crucial să se completeze astfel de rezerve cu rezerve off-shore din Marea Neagră. Aceste resurse trebuie utilizate deoarece reprezintă un atu semnificativ pentru România și, pentru moment, gazele naturale reprezintă o sursă de energie esențială pentru asigurarea tranziției energetice.

În sectorul energiei regenerabile, după patru ani de creștere a excesului de certificate verzi din piață, legea a fost modificată pentru a aborda mai bine această problemă. Mai mult, pentru prima dată, a fost adoptat cadrul de reglementare pentru micii prosumatori pentru a spori atractivitatea producției mici de energie electrică descentralizată.

Sectorul energetic românesc se dezvoltă, deși nu suficient de repede. Autoritățile române trebuie să asigure un cadru legislativ stabil care să ofere certitudine

NEVOIA ESTIMATĂ DE INVESTIȚII ÎN ENERGIE ÎN ROMÂNIA (% PIB)

Sursa: Calcule bazate pe AMECO, PNIESC, Consiliul fiscal și estimările FIC privind PIB

investitorilor. Modificările aduse cadrului trebuie făcute numai după consultarea cuprinzătoare a tuturor părților interesate implicate, cu luarea în considerare a tuturor pozițiilor transmise și cu studii de impact asupra modificărilor propuse. Doar asigurând o legislație stabilă, autoritățile române pot atrage investițiile necesare pe termen lung pentru a aborda problemele structurale rămase în sector, cum ar fi infrastructura care se învechește rapid.

MEDIU

**Află mai multe la
www.wb2021.fic.ro**

Mediul de afaceri continuă să se confrunte cu lipsa de predictibilitate în ceea ce privește cadrul juridic și instituțional cu privire la aspectele de mediu, în ciuda eforturilor continue de a se angaja în discuții cu reprezentanții autorităților privind legislația de mediu și cadrul instituțional. Acest lucru a fost resimțit cel mai puternic în domeniul gestionării deșeurilor, unde s-a putut observa că reglementarea și aplicarea disproporționată a normelor au vizat în special sectorul privat.

În ciuda solicitărilor din partea mediului de afaceri și a altor actori relevanți privind o reformă a întregului sistem de gestionare a deșeurilor, autoritățile continuă să ia doar măsuri limitate și întârziate pentru soluționarea problemelor critice și globale ale sistemului de gestionare a deșeurilor de ambalaje. În acest context, problemele care rezultă din faptul că deșeurile municipale nu sunt efectiv colectate separat de autoritățile publice continuă să afecteze în mod disproporționat sectorul de afaceri, iar colectarea, reciclarea și valorificarea deșeurilor sunt aproape imposibile. Acest lucru este coroborat cu faptul că povara majorității costurilor rămâne asupra producătorilor/

importatorilor, în cadrul răspunderii extinse a producătorului.

FIC este preocupat de lipsa evaluărilor de impact, care sunt foarte necesare și urgente pentru a permite adoptarea și punerea în aplicare a noii legislații, și de lipsa de reacție rapidă a autorităților la nevoile de reglementare. În plus, companiile sunt expuse, de asemenea, unor dificultăți în implementarea cadrului de autorizare ca urmare a lipsei de corelare a procedurilor de autorizare în materie de mediu cu dreptul material existent, precum și diferitelor interpretări ale aceluiași cerințe de reglementare date de agențiile pentru protecția mediului, administrațiile bazinelor de apă și autoritățile de control al mediului.

Este necesar să fie asigurată predictibilitatea legislativă și ar trebui creat un cadru legislativ unitar și consecvent, bazat pe principiile UE, iar consultarea efectivă cu reprezentanții sectorului ar trebui să aibă loc cu suficient timp înainte de adoptarea de noi reglementări de mediu sau de modificarea celor existente. Proiectele de acte normative ar trebui să se bazeze pe studii prealabile de evaluare a impactului, explicând în mod clar necesitatea modificărilor propuse și documentând motivul pentru care mecanismele/norme planificate a fi introduse sunt cele mai potrivite și mai echitabile mijloace de a obține rezultatele dorite.

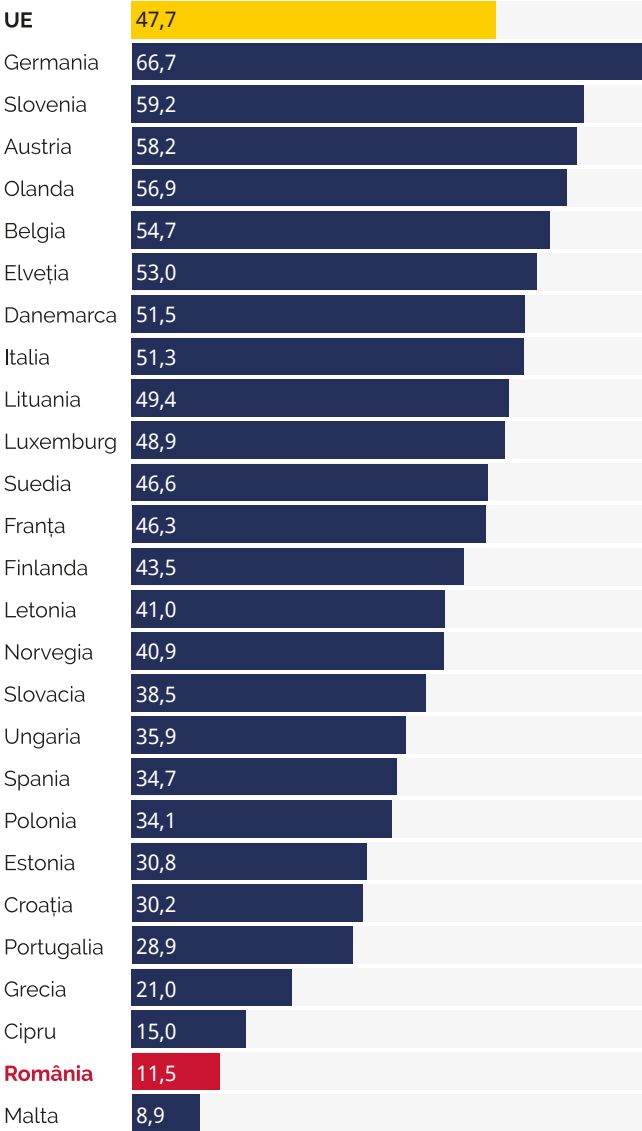
Pe lângă elaborarea a diferite regulamente, acte normative și orientări pentru punerea în aplicare a Directivei EU ETS (emisii de dioxid de carbon) post 2020 [Directiva (UE) 2018/410], un element central al cadrului de politică pentru următorii ani este „Pactul verde” care stimulează utilizarea eficientă a resurselor prin trecerea la o economie circulară, mai curată, refacerea

biodiversității și reducerea poluării. O componentă importantă a Pactului verde este Legea privind clima care a fost propusă în martie 2020 pentru a asigura o Uniune Europeană neutră din punct de vedere climatic până în 2050. Având în vedere obiectivele stabilite la nivelul UE, este foarte importantă participarea activă a autorităților române în cadrul discuțiilor care au loc la nivel european și la fel de important pentru mediul de afaceri este ca acesta să fie consultat în mod corespunzător și ca datele furnizate să fie luate în considerare în pozițiile pe care autoritățile române le adoptă în consultările publice de la nivel european. Ar trebui să se acorde o atenție deosebită discuțiilor în curs privind punerea în aplicare a EU-ETS post-2020, în special în privința reglementărilor referitoare la Pactul verde, Legea climei, revizuirea ETS, mecanismul de ajustare la frontieră a emisiilor de dioxid de carbon, ajutoarele de stat și finanțarea, pentru a sprijini realizarea obiectivelor Pactului verde cu o concurență echitabilă la nivel internațional.

În decembrie 2015, Comisia Europeană a adoptat Pachetul de măsuri privind economia circulară care include propuneri de modificare a directivelor aplicabile deșeurilor, deșeurilor de ambalaje, depozitelor de deșeuri etc. Majoritatea acestor propuneri au fost adoptate în luna mai 2018 și stabilesc obiective mai stringente decât cele anterioare. Transpunerea completă a Pachetului de măsuri privind economia circulară este încă în curs.

În mai 2019, Comisia Europeană a adoptat Directiva privind plasticul de unică folosință, interzicând zece obiecte de plastic de unică folosință și impunând producătorilor obligații referitoare la obiective de colectare mai ridicate, la conținutul reciclat al ambalajelor PET și la capacele recipientelor pentru băuturi. Guvernul

RATA DE RECICLARE A DEȘEURILOR MUNICIPALE ÎN 2019 (%)

Sursa: Eurostat

român ar trebui să elaboreze un mecanism adecvat pentru colectarea și plata taxei pe plastic către Uniunea Europeană. Dacă taxa va fi trecută în sarcina industriei, acest lucru ar trebui realizat într-un mod care să nu genereze o sarcină administrativă excesivă.

România are una dintre cele mai scăzute rate de reciclare și de descărcare a deșeurilor în depozite. În 2016, rata de reciclare a României (inclusiv compostarea) raportată Eurostat a fost de 13%, în timp ce rata de depozitare a fost de 69%, una dintre cele mai ridicate din Europa. Pe baza analizei politicilor existente și planificate ferm în domeniul gestionării deșeurilor, România este considerată a fi expusă riscului de a nu îndeplini obiectivul de a pregăti pentru reutilizare/reciclare 50% din deșeurile municipale până în 2020.

Potrivit modificării aduse Directivei privind ambalajele și deșeurile de ambalaje în 2018, din 2021 punctul de măsurare pentru reciclare va fi considerat intrarea deșeurilor în instalația de reciclare. În condițiile actuale, este greu de crezut că pot fi atinse în următorii ani obiectivele stabilite de noile dispoziții intrate în vigoare în România (o rată a reciclării de 60% și una a valorificării de 65%), deoarece valorificarea deșeurilor menajere de ambalaje este încă dificilă. Noul pachet legislativ european prevede obiective generale de reciclare mai ambițioase pentru ambalaje: 65% până în 2025, 70% până în 2030 și obiective mai înalte specifice materialelor, precum 90% până în 2030 pentru plastic.

Pentru a îndeplini obiectivele UE, este necesară realizarea unui echilibru între responsabilitățile autorităților locale și cele ale industriilor, precum și transparență și claritate cu privire la obligațiile care le revin operatorilor care desfășoară activități similare. Autoritățile locale

ar trebui, de asemenea, să fie responsabile pentru colectarea selectivă a deșeurilor post-consum (spre exemplu, ambalaje, deșeuri de echipamente electrice și electronice), având în vedere că această obligație legală ar trebui să le revină în primul rând acestora.

România a înregistrat rezultate slabe și în ceea ce privește colectarea deșeurilor de echipamente electrice și electronice (DEEE), având în vedere existența unei rețele largi de colectare neoficială care a fost dezvoltată ca urmare a lipsei unui serviciu municipal de colectare a DEEE și a ineficienței gestionării locale a deșeurilor.

Dezvoltarea durabilă presupune un progres economic care are în vedere protecția mediului și bunăstarea socială pe termen lung, iar Responsabilitatea Socială Corporativă (RSC) este un mod prin care atât companiile, cât și autoritățile se pot dezvolta sustenabil și prin care pot sprijini comunitatea. Totuși, în prezent, numai un număr relativ mic de întreprinderi publică rapoarte/declarații nefinanciare. În consecință, sunt necesare îmbunătățiri ale legislației, precum introducerea unor sancțiuni mai semnificative pentru nepublicarea unui raport sau a unei declarații, completate de sancțiuni pentru nerespectarea legislației. În plus, ar trebui instituită o autoritate publică care să monitorizeze și să asigure conformitatea.

Lipsa informațiilor nefinanciare în sfera publică pentru a demonstra nivelul de performanță al societăților ar putea conduce la pierderea unor oportunități de dezvoltare. FIC recomandă promovarea transparenței referitoare la aplicarea standardelor sociale, de etică și protecția mediului atât de către mediul de afaceri, cât și de către instituțiile publice.

TEHNOLOGIE ȘI INOVAȚIE

Află mai multe la
www.wb2021.fic.ro

COVID-19 a demonstrat mai clar decât oricând importanța tehnologiei în viața noastră de zi cu zi. Indiferent că este vorba despre familii și prieteni care interacționează la distanță pe perioada măsurilor de limitare a circulației persoanelor, întreprinderi care își servesc clienții în moduri noi sau servicii publice care se adaptează circumstanțelor în schimbare, tehnologia are un rol esențial. O direcție strategică în acest sens, care ar permite României să se redreseze și să se dezvolte într-un mod durabil, este punerea în aplicare a digitalizării la scară largă.

Penetrarea serviciilor în bandă largă este în continuare o provocare majoră în România, în ciuda progresului înregistrat în ultimii ani. Deși România se clasează printre primele țări din Europa în ceea ce privește accesul ultrarapid la internet în bandă largă (cel puțin 100Mbps), acoperirea națională cu tehnologii Next Generation Acces Network (NGA) este în continuare semnificativ mai scăzută decât în alte state membre UE și este încă limitată la zonele urbane în special. Doar 53,4% dintre gospodăriile rurale aveau acces la rețele NGA în iunie 2019, ceea ce este cu mult sub obiectivul de acoperire de 100% cu 30 Mbps până în 2020, stabilit prin Planul

național de dezvoltare a infrastructurii Next Generation Network (NGN). În iunie 2019, penetrarea conexiunilor de internet fixe în bandă largă acoperea doar 22,5% din populație, cu mult sub media UE.

Având în vedere obiectivele asumate prin Agenda Digitală UE, actualizată recent de Comisia Europeană, penetrarea și acoperirea serviciilor în bandă largă ar trebui tratată ca o prioritate-cheie în cadrul strategiilor guvernamentale. Dezvoltarea rețelelor fixe de bandă largă, precum și a rețelelor 5G, ar trebui sprijinită de autoritățile române. FIC consideră că accesul utilizatorilor la servicii în bandă largă de înaltă calitate poate fi asigurat prin reglementarea corectă a piețelor angro corespunzătoare pieței de retail a serviciilor în bandă largă.

Următorii 10 ani vor reprezenta o oportunitate istorică pentru România de a accelera în mod semnificativ dezvoltarea economică și socială, prin maximizarea valorii adăugate de fondurile europene strategice obținute ca urmare a negocierilor extinse de la Bruxelles. Tranziția digitală se va baza în mare măsură pe investiții private, în special în legătură cu rețelele digitale, iar legătura dintre aceasta și reformele sprijinite de fondurile de redresare va fi esențială.

Sectorul tehnologiei informației (TIC) din România reprezintă aproximativ 7% din PIB, cu o rată de creștere care depășește considerabil alte sectoare mai tradiționale. Sectorul TIC are, de asemenea, un impact indirect puternic asupra altor sectoare, aducând mai multă eficiență, productivitate și transparență.

Sectorul telecomunicațiilor este catalizatorul care creează premisele pentru dezvoltarea accelerată a

sectorului TIC în viitor. România are cea mai mare viteză de internet din Europa și un sector TIC dinamic. Acest lucru se reflectă în scorul de Conectivitate acordat de Indicele economiei și societății digitale (DESI) de 56,2 al țării, care este mai mare decât media UE de 50,1 (România ocupă, de asemenea, locul 11 între statele membre).

Pe măsură ce tot mai multe activități de zi cu zi devin electronice și digitale încep să devină disponibile și volume foarte mari de date despre noi. Acest fenomen este intensificat atât de factori tehnologici, cât și comportamentali (de exemplu: creșterea utilizării serviciilor online, precum comerțul electronic, guvernare electronică, social media etc). Având în vedere dezvoltarea rapidă a utilizărilor digitale și amenințările tot mai mari (virusi, spam etc.), trebuie create instrumente simple pentru a ajuta utilizatorii să facă față, să gestioneze și să controleze datele personale și modul în care acestea sunt utilizate.

Regulamentul privind identificarea electronică și serviciile de încredere 910/2014/CE (Regulamentul eIDAS) urmărește să crească încrederea în tranzacțiile electronice, prin furnizarea unei baze comune pentru o interacțiune electronică sigură între cetățeni, întreprinderi și autorități publice, contribuind astfel la creșterea eficienței serviciilor online din sectorul public și privat, a activităților economice electronice și a comerțului electronic în Uniune. Pentru a consolida încrederea în tranzacțiile electronice, care este esențială pentru dezvoltarea economică și socială, factorii de decizie competenți la nivel național, din cadrul Guvernului și al Parlamentului, trebuie să grăbească procesul de consultare și aprobare a proiectului de lege privind semnăturile electronice, în beneficiul consumatorilor,

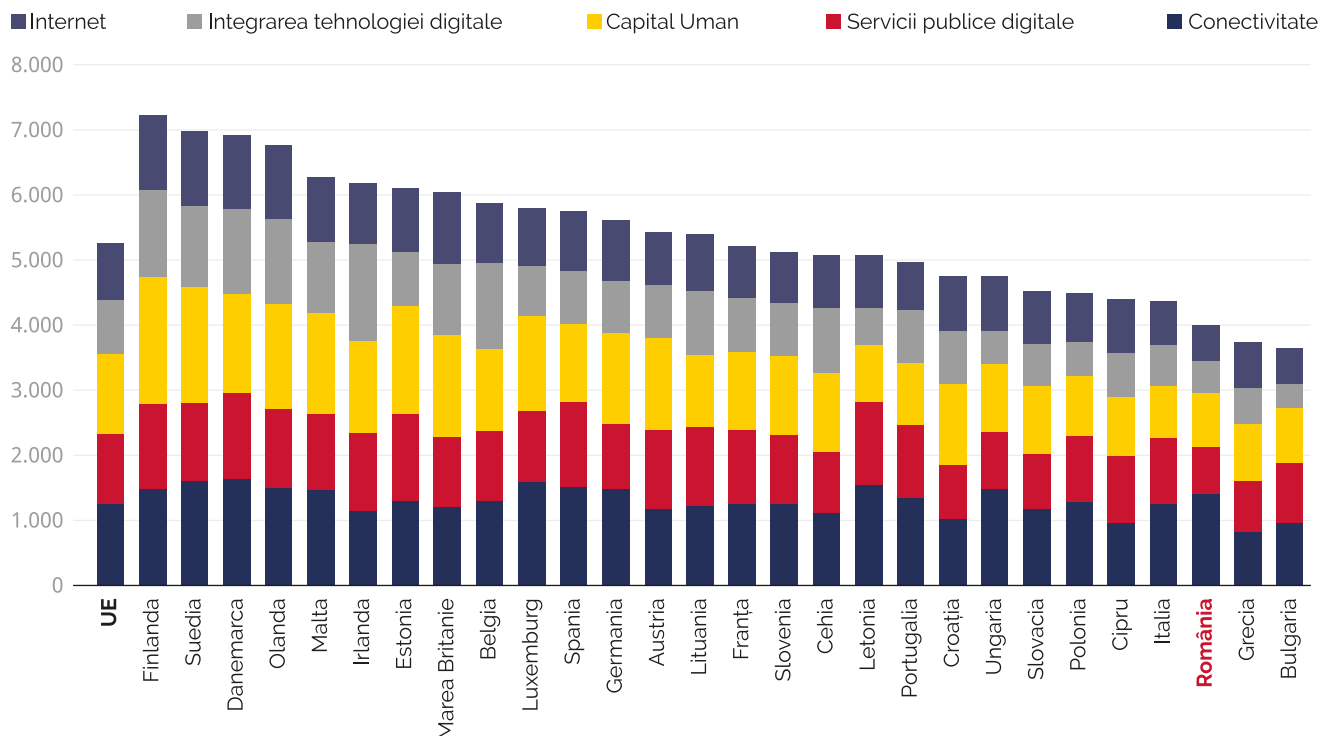
companiilor și al autorităților publice.

Beneficiile și avantajele oferite de serviciile digitale (economia digitală) trebuie facilitate, de asemenea, prin adoptarea de către autorități a unei abordări deschise către inovație. Inovația poate implica noi tehnologii și proceduri de autentificare și identificare, care utilizează proceduri de securitate responsabile și sisteme de încredere.

Deși se află încă în urmă, România s-a dovedit competitivă și are un mare potențial în ceea ce privește dezvoltarea comerțului electronic la nivel național și regional. Acesta a înregistrat o creștere de două cifre în ultimii ani și se așteaptă să crească cu cel puțin 30% în 2020, până la o cifră de afaceri de 5,5 miliarde euro, conform E-commerce Europe. Această creștere este posibilă deoarece piața este încă subdezvoltată. Autoritățile ar trebui să ia măsuri pentru adoptarea rapidă a unui cadru de politică națională orientată către întreprinderi și clienți, privind promovarea comerțului electronic și sprijinirea sectorului pentru realizarea creșterii economice și a dezvoltării pe piața unică digitală europeană.

Punerea în aplicare a legii cărților de identitate electronice ar permite cetățenilor să beneficieze de o gamă largă de servicii electronice private, inclusiv servicii bancare, de asigurări, de telecomunicații etc. De asemenea, cărțile de identitate electronice ar oferi oportunitatea cetățenilor români să se autentifice și în alte state membre UE, dacă acestea sunt notificate Comisiei Europene și acceptate de aceasta, ca sistemul național românesc de identificare electronică. Mijloacele de identificare electronică recunoscute reciproc ar facilita furnizarea transfrontalieră de numeroase servicii

INDICELE ECONOMIEI ȘI SOCIETĂȚII DIGITALE (DESI) - 2020

Sursa: Comisia Europeană

și ar permite întreprinderilor să își desfășoare activitatea pe bază transfrontalieră, fără a se confrunta cu multe obstacole pe care le întâmpină în prezent în interacțiunile cu autoritățile publice. După emiterea normelor de implementare, Guvernul ar trebui să respecte angajamentul său inițial, iar la momentul emiterii unei cărți electronice de identitate să se emită și să fie înscris pe aceasta și certificatul calificat asociat.

Dezvoltarea orașelor inteligente și digitalizarea întreprinderilor vor sprijini tranziția verde. Orașele

inteligente îmbunătățesc eficiența serviciilor cu consum mare de energie, cum ar fi transportul public, rețelele de drumuri publice și iluminatul stradal. Alte câteva beneficii ale orașelor inteligente sunt rețelele inteligente, precum și mobilitatea mai mare, o mai bună protecție a mediului și o siguranță mai mare. Cu infrastructuri de mobilitate conectate, orașele inteligente pot gestiona fluxurile de trafic și serviciile de transport public pentru a reduce aglomerația și a sprijini mobilitatea cetățenilor.

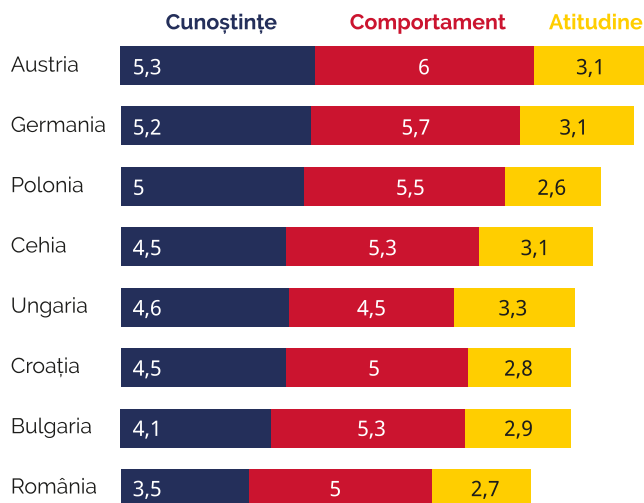
SERVICII FINANCIARE

Află mai multe la
www.wb2021.fic.ro

În ultimii ani, dintr-o perspectivă de reglementare, România a reușit să își alinieze cadrul legislativ național la standardele europene în mai multe domenii legate de serviciile financiare, evitând astfel procedurile de încălcare a dreptului comunitar. Directivele UE care au fost transpuse în legislația românească includ: Directiva care reglementează drepturile acționarilor la companiile cotate pe piețele reglementate („SRD II”), Directiva privind serviciile de plată (PSD II), Directiva privind distribuția de asigurări (IDD), precum și Directiva privind măsurile de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului (AML).

Sectorul bancar din România a continuat să se consolideze prin fuziuni și achiziții și reprezintă una dintre cele mai aglomerate piețe din regiunea Europei Centrale și de Est (ECE) în acest sens. Izbucnirea crizei COVID-19 a găsit sectorul într-o formă bună și gata să răspundă noilor provocări. Reziliența sectorului în criză s-a bazat pe mai mulți factori: rata scăzută a creditelor neperformante (aproximativ 4% în aprilie 2020, dar se așteaptă să crească după perioada de moratoriu), precum și poziția sa puternică în ceea ce privește adecvarea capitalului și lichiditatea.

SCORUL DE ALFABETIZARE FINANCIARĂ

Sursa: OCDE

În toamna anului 2020, după trei ani de monitorizare, piața de capital din România a primit un semnal de recunoaștere mult așteptat și a fost promovată la statutul de piață emergentă secundară de către FTSE Russell. Acesta reprezintă un pas important în ceea ce privește accesul la fluxuri de investiții și capital semnificativ mai mari pentru România, dar, în același timp, necesită un angajament din partea autorităților de a asigura previzibilitatea legislativă și îmbunătățirea lichidității.

Evoluția fondurilor de pensii private a fost pozitivă în ultimii ani, în pofida unei perioade scurte de la începutul pandemiei în care turbulențele de pe piețele de capital au afectat și performanța acestor fonduri. FIC consideră că menținerea unui sistem de pensii private puternic și previzibil din punct de vedere juridic (în special Pilonul II) este esențială pentru îmbunătățirea nivelurilor de

investiții și lichidități ale piețelor de capital, care sunt esențiale pentru consolidarea statutului nou dobândit al Bursei de Valori București ca Piață emergentă.

În ultimii ani, s-au întreprins anumite măsuri pentru dezvoltarea și îmbunătățirea educației financiare pentru persoane fizice și a fost anunțată și o strategie națională pentru educația financiară.

Chiar și luând în considerare acești pași către îmbunătățirea nivelului de educație financiară și eforturile susținute ale sectorului privat (în special sectorul serviciilor financiare) de a dezvolta programe de educație financiară, România are încă unul dintre cele mai scăzute niveluri de cunoștințe în acest sens și ar trebui adoptate măsuri majore pentru a aborda problema, inclusiv prin concentrarea asupra punerii în aplicare a programelor de educație financiară în școli. Rata educației financiare în 2020 a fost de 21% în România, comparativ cu o medie de 52% în Uniunea Europeană și 65% în țările nordice. Mai mult, rezultatele României sunt, de asemenea, mai slabe decât cele ale vecinilor săi. Programele de educație financiară ar trebui să fie accelerate și extinse pentru a ajunge la întreaga populație și pentru a se asigura că aceasta are un nivel de alfabetizare financiară de bază.

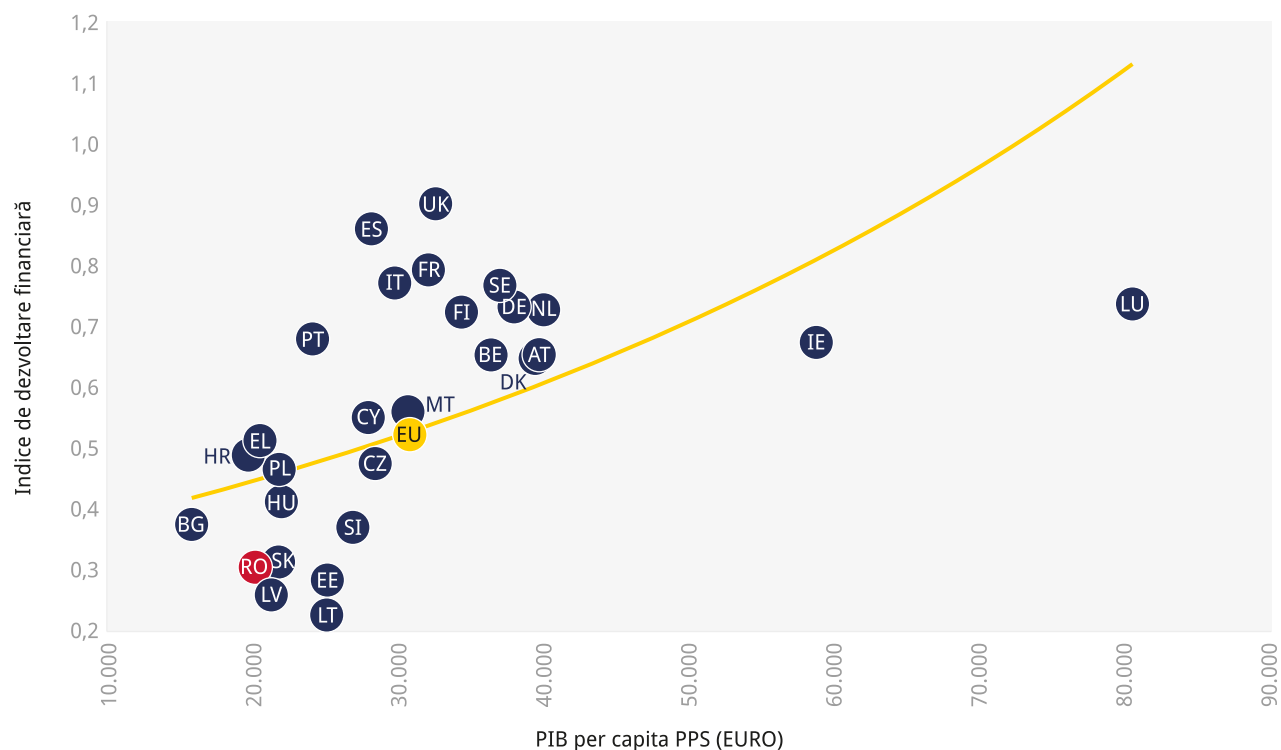
Sectorul serviciilor financiare se confruntă cu schimbări importante de transformare în contextul Pactului verde european și al normelor UE privind taxonomia finanțelor ecologice. Prin urmare, este important să se dezvolte soluții inovatoare de finanțare responsabilă și soluții de investiții durabile care să respecte criteriile ESG (ceea ce înseamnă o atenție deosebită în numele investitorilor cu privire la problemele de mediu, sociale și de guvernantă atunci când se face o investiție). Instituțiile de credit vor avea un impact pozitiv asupra dezvoltării economiei și societății, aliniind activitățile de finanțare cât mai

repede posibil cu obiectivele definite de Acordul de la Paris și urmând tendința mai largă de susținere activă și încurajare a investițiilor durabile. Atât Guvernul, cât și Parlamentul, în calitatea lor de inițiatori ai legislației pentru transpunerea legislației europene, ar trebui să acorde prioritate implicării asociațiilor profesionale și a altor entități interesate și relevante în grupurile de lucru, cu scopul de a identifica cele mai bune opțiuni de implementare.

Elaborarea unei analize de impact cuprinzătoare ar trebui să constituie o precondiție pentru luarea în considerare a oricărei noi propuneri legislative, pentru a evita astfel posibile consecințe negative artificiale, de denaturare a pieței. Propunerile legislative populiste care consolidează suprareglementarea în favoarea consumatorilor rămân un motiv de preocupare majoră, iar consultarea publică a fost insuficientă în ultimii ani. În cele din urmă, guvernul ar trebui să reducă numărul de ordonanțe de urgență. În schimb, executivul și legislativul ar trebui să lucreze împreună la proiectele de lege în cadrul procedurilor legislative ordinare. Chiar dacă ar putea crește durata procesului legislativ, calitatea și predictibilitatea acestuia ar fi îmbunătățite.

Problemele fundamentale care au împiedicat creșterea intermedierei financiare de ceva timp au persistat și în ultimii doi ani. Observăm mai multe aspecte în acest sens: volatilitatea cadrului legislativ, inițiativele juridice populiste cu impact negativ asupra activităților bancare, lipsa predictibilității și a dialogului cu factorii de decizie, precum și situația economică precară a anumitor categorii de debitori. Există o legătură puternică dovedită între intermedierea financiară și creșterea economică. Creșterea economică pe termen lung pentru România ar trebui să se bazeze pe investiții și, prin urmare, ar trebui să existe o creștere a intermedierei financiare. Dezvoltarea

PIB PER CAPITA (PPS) ȘI INDICE DE DEZVOLTARE FINANCIARĂ (2018)

Sursa: Calcule în baza datelor IMF și Eurostat

ar trebui să se concentreze, de asemenea, pe incluziunea financiară și educația financiară, cuprinse într-o strategie coerentă pe termen lung.

Credem acum, mai mult ca oricând, că existența unei piețe de capital locale puternice este vitală pentru deponenții, investitorii și companiile românești. Pentru ca economia românească să se dezvolte puternic în Uniunea Europeană, piața de capital trebuie să fie dezvoltată și consolidată activ, în beneficiul companiilor locale, al societăților de economisire și al economiei

generale. Ar trebui continuat programul de listare la BVB a întreprinderilor proprietate de stat, atât prin accelerarea procesului de listare a unor companii noi pe piața de capital, cât și prin încurajarea ofertelor publice secundare pentru companiile deja listate. Guvernanța corporativă a companiilor de stat ar trebui îmbunătățită, întrucât este o condiție prealabilă pentru o pregătire solidă a unei companii în vederea unei oferte publice inițiale (OPI), iar aceasta va continua să fie consolidată după listarea companiei.

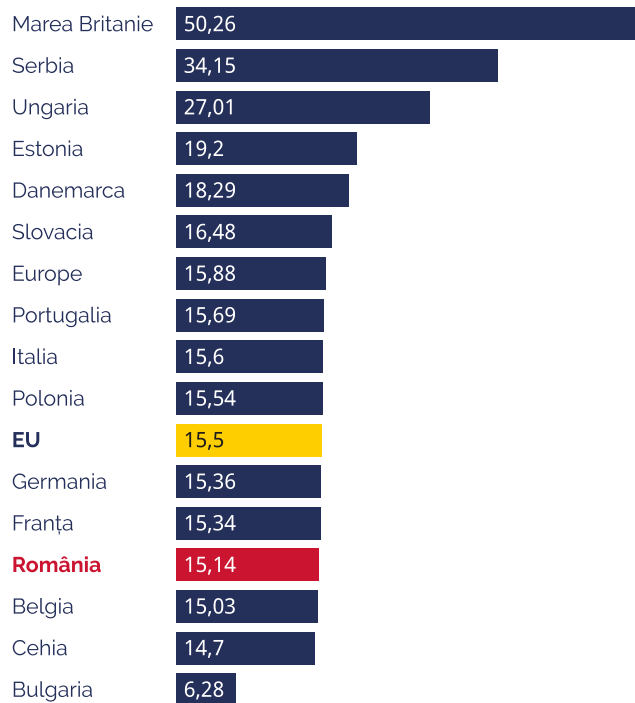
SĂNĂTATE

Află mai multe la
www.wb2021.fic.ro

Pandemia de COVID-19 a servit drept amplificator al provocărilor structurale existente ale sistemului de sănătate din România – nivelul scăzut de finanțare, deficitul considerabil de personal medical, inclusiv de medici de familie și infrastructura spitalicească învechită. Ca răspuns la pandemia de COVID-19, Guvernul României a achiziționat produse medicale critice și a acoperit costurile medicale aferente COVID-19. În plus, procedurile de acces au fost adaptate la noul context, inclusiv posibilitatea ca medicii de familie să prescrie tratamente și utilizarea tehnologiei pentru prescripții medicale sau consultații. Cu toate acestea, mai multe categorii de pacienți s-au confruntat cu provocări în ceea ce privește accesul la tratament, iar aceasta ar trebui să fie o prioritate pentru autoritățile române.

Prin colaborarea intersectorială (inclusiv entități publice și private), România își poate regândi și transforma politicile de sănătate pentru a spori accesul pacienților la asistență medicală. Sunt necesare schimbări structurale importante, inclusiv o creștere a finanțării și a investițiilor în sistemul de sănătate, dezvoltarea unor programe de prevenție, de screening și diagnostic precoce, angajarea mai multor lucrători în domeniul sănătății, îmbunătățirea

DOZE DE VACCIN ADMINISTRATE LA 100 DE PERSOANE (MARTIE 2021)

Sursa: Our world in data – coronavirus vaccinations

tehnologiei, precum și îmbunătățirea infrastructurii, acoperirea și accesibilitatea serviciilor medicale pentru pacienții existenți și cetățeni, în general.

Investiția în sănătate este o investiție în capitalul uman al țării, pentru generația actuală, dar și pentru cele viitoare. România are o oportunitate unică de a construi o nouă strategie de asistență medicală, de a maximiza atragerea de fonduri europene, de a-și reconstrui economia și de a spori competitivitatea. Principalii piloni ai programului de asistență medicală al guvernului se concentrează pe:

consolidarea rolului prevenției – programe de vaccinare incluse – regândirea taxei de clawback, extinderea accesului pacienților la noi tratamente și creșterea numărului cadrelor medicale.

Este nevoie de o creștere treptată a procentului de PIB alocat sănătății, pentru a reduce decalajul dintre România și alte țări din UE în ceea ce privește finanțarea sănătății, mai ales întrucât România a avut în 2019 una dintre economiile cu cea mai rapidă ascensiune din UE. Contribuțiile pentru sănătate ar trebui colectate mai eficient, iar baza contribuției ar trebui lărgită prin eliminarea scutirilor. Ar trebui identificate noi soluții alternative pentru finanțarea sănătății, cu accent pe contribuții private, fonduri europene în perioada de programare viitoare, precum și parteneriate public-privat.

Taxa clawback introdusă ca măsură temporară în 2009 este încă dificil de suportat de producătorii de medicamente. FIC consideră că bugetul medicamentelor compensate trebuie reajustat astfel încât să acopere nevoile reale ale sistemului de sănătate din România. Pe termen scurt, taxa de clawback ar trebui revizuită pentru a fi mai predictibilă, iar fondurile atrase din taxa de clawback ar trebui utilizate exclusiv pentru bugetul medicamentelor compensate și introdusă bugetarea multianuală pentru a crește predictibilitatea.

Potrivit studiului privind indicatorul Waiting to Access Innovative Therapies - W.A.I.T. al Federației Europene a Industriilor și Asociațiilor Farmaceutice (European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations – EFPIA), doar 21% din medicamentele recent aprobate sunt disponibile pentru pacienții din România, iar principalii indicatori de asistență medicală continuă să fie mult mai mici în România decât în alte țări europene.

Accesul pacienților români la tratamente inovatoare ar trebui să fie o prioritate națională, iar bugetul autorității naționale de sănătate pentru medicamente ar trebui corelat cu creșterea PIB-ului și actualizat anual.

Ar trebui să existe o mai bună predictibilitate a fondurilor alocate pentru punerea în aplicare a contractelor cost-volum la nivel regional. Liniile directe privind achiziționarea și finanțarea medicamentelor incluse în contractele cost-volum ar trebui emise de CNAS și de Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice. Legislația privind livrarea medicamentelor la domiciliu ar trebui introdusă ca o soluție pentru creșterea accesului pacienților și facilitarea tratamentelor într-un mod mai rapid și mai eficient.

În 2020, în timpul pandemiei de COVID-19, au fost luate diferite măsuri care au avut ca scop asigurarea accesului sigur la servicii medicale pentru medici și pacienți, prin limitarea deplasărilor și a interacțiunii cu alte persoane. Situația COVID-19 a accelerat digitalizarea sistemului de sănătate din România, ajutând pacienții și medicii să minimizeze contactul fizic. FIC recomandă ca autoritățile din domeniul sănătății să adopte o Strategie digitală în domeniul sănătății, în conformitate cu modelele din alte țări europene și, de asemenea, în viitorul imediat ar trebui luate mai multe măsuri în implementarea telemedicinii în sistemul național de sănătate.

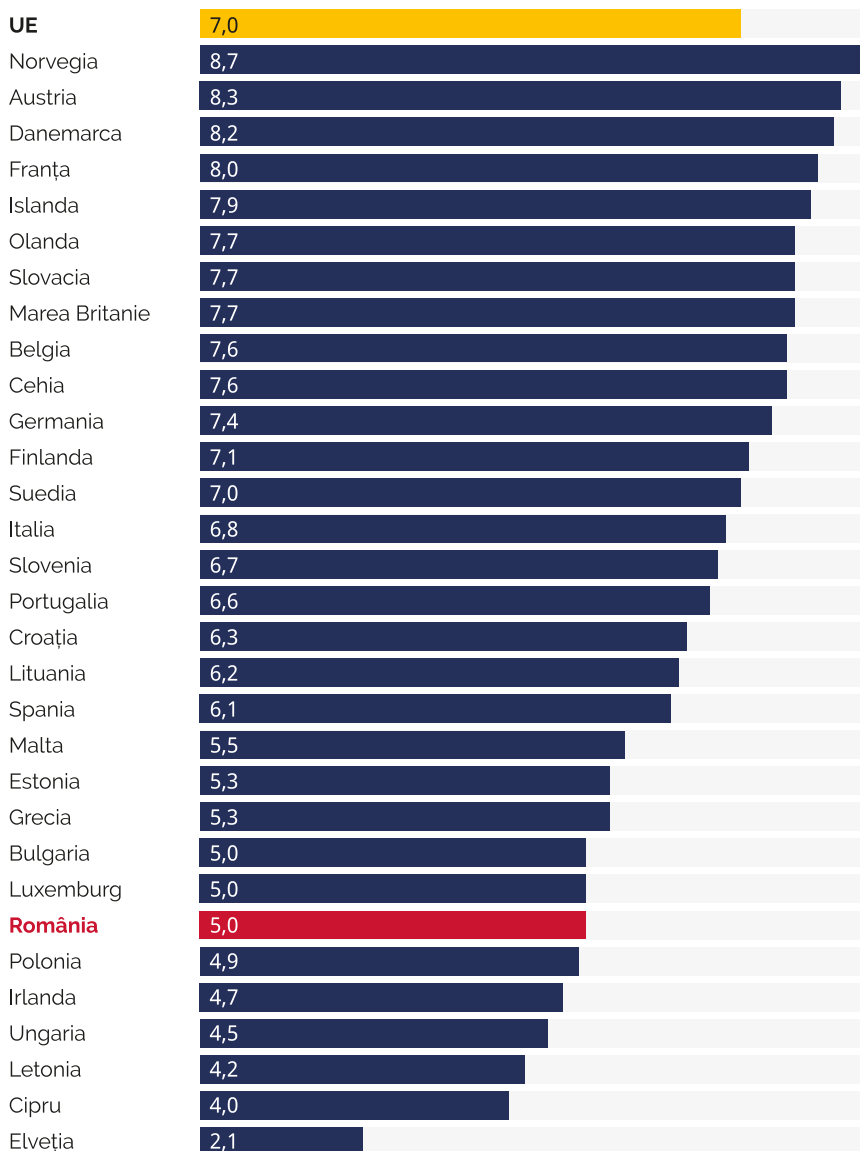
România se confruntă cu o criză majoră cauzată de lipsa cadrelor medicale: în 2017 au existat în medie 2,9¹ cadre medicale la 1.000 de locuitori, comparativ cu media UE de 3,70, și o medie de 6,7 asistenți medicali la 1.000

1 https://read.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/romania-profilul-sanatatii-in-2019_ca3beae6-ro#page10 și https://data.worldbank.org/indicator/SH.MED.PHYS.ZS?most_recent_year_desc=true

de locuitori, comparativ cu media UE de 8,5. Având în vedere toate acestea și dorind să contribuie la reforma sistemului de sănătate românesc, FIC a continuat proiectele dedicate medicilor, începute în 2013 în parteneriat cu Ministerul Sănătății, atunci când a inițiat o serie de proiecte dedicate personalului medical pentru a atrage atenția asupra exodului medicilor, cursuri dedicate studenților și rezidenților din domeniul medical și, în 2019 și 2021, organizarea de cursuri pentru managerii de spitale prin proiectul „Lideri pentru excelență în sănătate”.

Sistemul public de sănătate din România ar putea beneficia în mod semnificativ de o schimbare a sistemului de sănătate către prevenție și promovarea sănătății, dezvoltând în același timp capacitatea sistemului de sănătate din România de a reduce incidența bolilor prin prevenție și depistare precoce. Vaccinarea este unul dintre cele mai eficiente instrumente de sănătate publică. A adus o contribuție majoră la controlul bolilor infecțioase. Prevenirea bolilor la copii, adulți și vârstnici reduce transmiterea acestora, îmbunătățește calitatea vieții, reduce absenteismul și contribuie la creșterea economică.

CHELTUIELILE PUBLICE GENERALE PENTRU SĂNĂTATE (% DIN PIB) - 2019

Sursa: Comisia Europeană

INFRASTRUCTURĂ

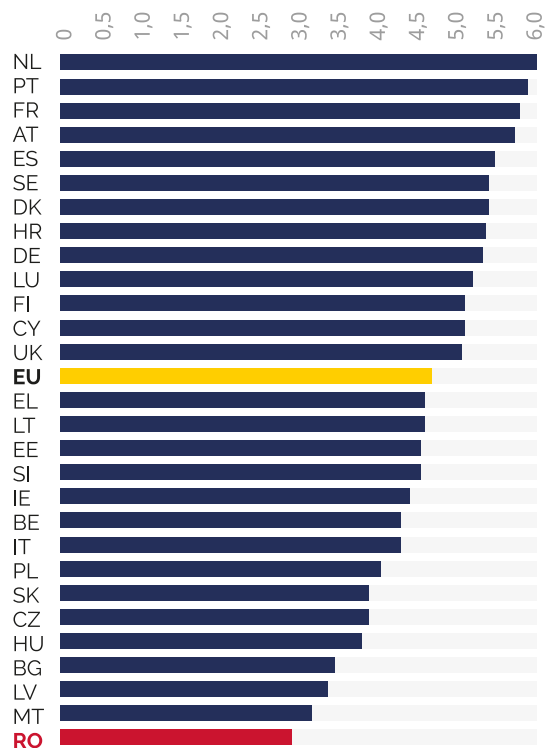
Află mai multe la
www.wb2021.fic.ro

Proiectele mari de infrastructură reprezintă coloana vertebrală a dezvoltării unei țări. Datorită complexității și a necesității unui angajament pe termen lung, acestea au nevoie de stabilitate și continuitate în vederea dezvoltării și a finalizării. În consecință, schimbările și deciziile politice au un impact de lungă durată asupra direcției, evoluției sau ierarhizării acestora.

În ultimii ani, România a trecut prin numeroase schimbări politice, care s-au reflectat în modificările aduse priorităților de infrastructură ale țării. Au fost testate diferite viziuni, însă niciuna nu a reușit să rămână o constantă, capabilă să asigure dezvoltarea României în ceea ce privește infrastructura rutieră, feroviară, maritimă, aeriană, energetică sau de telecomunicații.

În calitate de reprezentant al mediului de afaceri, FIC și-a propus să sprijine eforturile autorităților prin elaborarea unei liste de proiecte de infrastructură care sunt de cea mai mare importanță și care ar aduce valoare economiei. De asemenea, FIC a început consultările cu alte organizații de afaceri pe acest subiect, cu scopul de a ajunge la o perspectivă largă și pertinentă asupra diferitelor tipuri de infrastructură pe care România ar trebui să se concentreze în următorii ani. Documentul final reprezintă o analiză a status

CALITATEA DRUMURILOR

Sursa: Raportul Competitivității Globale al Forumului Economic Mondial

quo-ului pe care România ar trebui să se sprijine și este rezultatul discuțiilor dintre mai multe organizații, luând în considerare nevoile economiei românești, precum și documente strategice, cum ar fi Master Planul General de Transport și Programul Operațional Infrastructură Mare. Lista proiectelor prioritare a fost aprobată de 19 organizații și a fost publicată pe siteul www.fic.ro în aprilie 2020.

Pentru ca Master Planul să reprezinte o foaie de parcurs eficientă a dezvoltării infrastructurii, trebuie

avute în vedere câteva măsuri referitoare la derularea operațională: Intervalul de timp acoperit de Master Plan este destul de lung. Ar trebui să fie stabilite cele mai importante proiecte pe perioade mai scurte (spre exemplu, 5 ani). Mecanismul de finanțare nu este clar. Având în vedere deficitul de resurse financiare din bugetul național, unul dintre principalele criterii de ierarhizare ar trebui să fie sursa de finanțare (utilizarea fondurilor europene și a fondurilor private ar trebui să fie alternative ale finanțării de la bugetul de stat). Deși Master Planul nu acoperă aceste aspecte, dezvoltarea infrastructurii regionale ar trebui să devină, de asemenea, o prioritate. Nu numai proiectele finanțate de stat sau de UE trebuie luate în calcul, ci și proiectele viabile din punct de vedere economic.

Pe baza nevoilor și a obiectivelor la nivel regional, național și european, trebuie să se convină, la nivel de țară, obiective clare ale politicii de infrastructură, pentru fiecare tip de infrastructură (transport, apă, deșeuri, energie, telecomunicații etc.). Aceste obiective ar trebui să reprezinte punctul de plecare pentru ierarhizarea și coordonarea marilor proiecte de infrastructură pe termen scurt, mediu și lung, împreună cu identificarea și asigurarea celor mai bune surse de finanțare/combinăție de surse de finanțare pentru fiecare proiect (fonduri UE, fonduri private/comerciale, fonduri publice).

În ciuda investițiilor semnificative făcute în ultimii ani din fonduri publice, granturi UE și alte surse de finanțare, România are în continuare nevoie să pună în aplicare investiții majore pentru respectarea standardelor și a reglementărilor UE și, în cele din urmă, îmbunătățirea infrastructurii regionale/municipale. Având în vedere că, în mod clar, granturile UE nu sunt suficiente pentru acoperirea în întregime a nevoilor, ar putea fi necesare mai multe soluții inovatoare pentru a asigura finanțarea

necesară, precum și pentru creșterea eficienței serviciilor de utilități publice. Prin urmare, participarea sectorului privat ar putea fi soluția potrivită – începând cu externalizarea unor activități în cadrul serviciilor municipale, și apoi, într-o etapă ulterioară, introducerea cofinanțării private sau a managementului privat.

În ultimii ani, principalul progres înregistrat în privința absorbției fondurilor UE a constat în nivelul sumelor aprobate la plată pentru România de către Comisia Europeană. Progresul înregistrat în absorbția fondurilor alocate pentru perioada 2014-2020 a fost ușor sub media europeană în iunie 2020. România a avut o rată de absorbție de 41% față de media europeană de 46%. Cu toate că, în ultimele luni, rata de absorbție a crescut de la 41% în iunie, până la 46% în octombrie 2020, aceasta rămâne una dintre cele mai scăzute din UE. Având în vedere nevoile sale mari de investiții, România ar trebui să își mobilizeze capacitățile de gestionare a proiectelor, astfel încât rata de absorbție să fie mai mare. Toate părțile relevante trebuie să ia măsuri urgente pentru a asigura respectarea deplină a cerințelor cheie ale reglementărilor UE și finalizarea procesului de desemnare cât mai curând posibil. FIC consideră, de asemenea, că accentul ar trebui pus pe optimizarea cheltuielilor, adică pe proiecte cu impact, nu doar pe absorbția fondurilor europene.

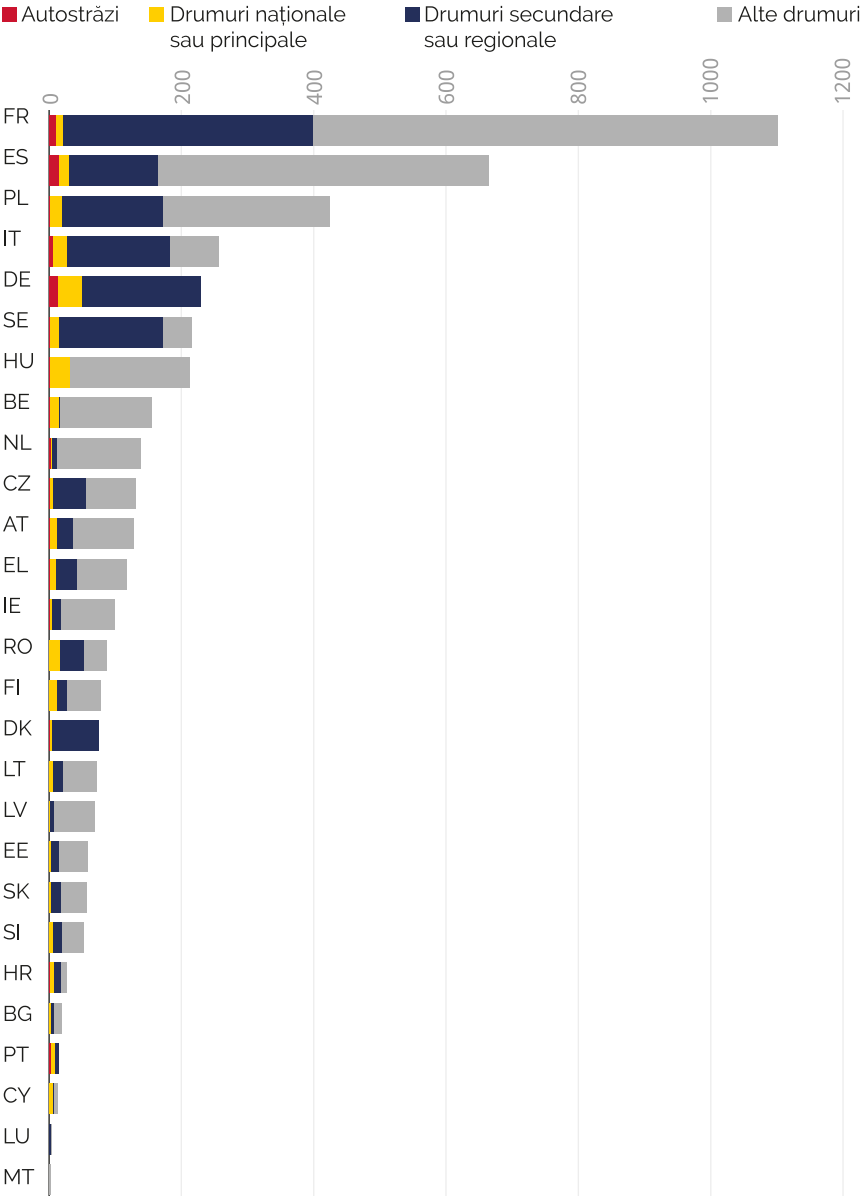
Cele mai multe dintre proiectele de infrastructură sunt complexe prin natura lor. În plus, marile proiecte de infrastructură implică adeseori soluții adaptate, inovative, care pot fi furnizate doar de specialiști cu vastă experiență și pregătire. Având în vedere necesitățile, se poate întâmpla ca uneori resursele de care Guvernul dispune la un moment dat să nu fie suficiente pentru derularea simultană a mai multor proiecte. Membrii FIC ar saluta o implicare mai însemnată din partea sectorului privat în proiecte de infrastructură, întrucât multe

componente ale acestora pot fi externalizate. Sectorul privat deține o vastă experiență de care Guvernul poate beneficia pentru derularea mai rapidă a proiectelor de infrastructură și creșterea numărului acestora.

Parteneriatele public private (PPP) au făcut timp de câțiva ani obiectul discuțiilor și evaluărilor ca mecanism alternativ de finanțare pentru nevoile de infrastructură ale României. Considerăm că un Ghid ar aduce clarificări valoroase legii PPP. Cu toate acestea, ar trebuie să se acorde o atenție deosebită asigurării unui cadru coerent pentru legislația privind PPP-urile, legislația finanțelor publice și legislația achizițiilor publice.

Recomandăm Guvernului să se asigure că populația și instituțiile publice au acces la o conexiune la internet de mare viteză și la servicii de date cu lățime mare de bandă, cum ar fi servicii electronice de sănătate avansate și educație în timp real, indiferent de zona în care se află. Dezvoltarea serviciilor de internet în bandă largă are o importanță deosebită pentru dezvoltarea economică a României și o importanță cheie pentru dezvoltarea unei societăți bazate pe cunoaștere.

LUNGIMEA REȚELEI DE ȘOSELE (MII KM)

Sursa: Comisia Europeană – Mobilitate și transporturi

FORȚA DE MUNCĂ

**Află mai multe la
www.wb2021.fic.ro**

Odată cu evoluția tehnologică care a schimbat condițiile și relațiile de muncă, există o nevoie fundamentală pentru toți actorii de pe piața forței de muncă de a găsi alternative mai potrivite și de a actualiza practicile actuale. La începutul anului 2020, piața forței de muncă din România a beneficiat de creșterea economică puternică din ultimii ani, dar se confrunta cu un deficit de forță de muncă.

Potrivit Institutului Național de Statistică, pandemia de COVID-19 a afectat piața forței de muncă prin scăderea moderată a populației încadrate în muncă și a ratei ocupării forței de muncă și creșterea numărului de șomeri și a ratei șomajului. Locurile de muncă disponibile au scăzut, de asemenea, în timpul pandemiei și, în ciuda eforturilor angajatorilor de a-și proteja angajații, au existat concedieri în mai multe sectoare. Însă, semnalele de pe piață au devenit pozitive în ultimele două luni ale anului 2020, numărul total de locuri de muncă postate în trimestrul 3 din 2020 fiind similar cu cifra din 2019, la aproximativ 80.000.

Cu toate acestea, efectele COVID-19 asupra pieței forței de muncă din România pe termen mediu și lung sunt

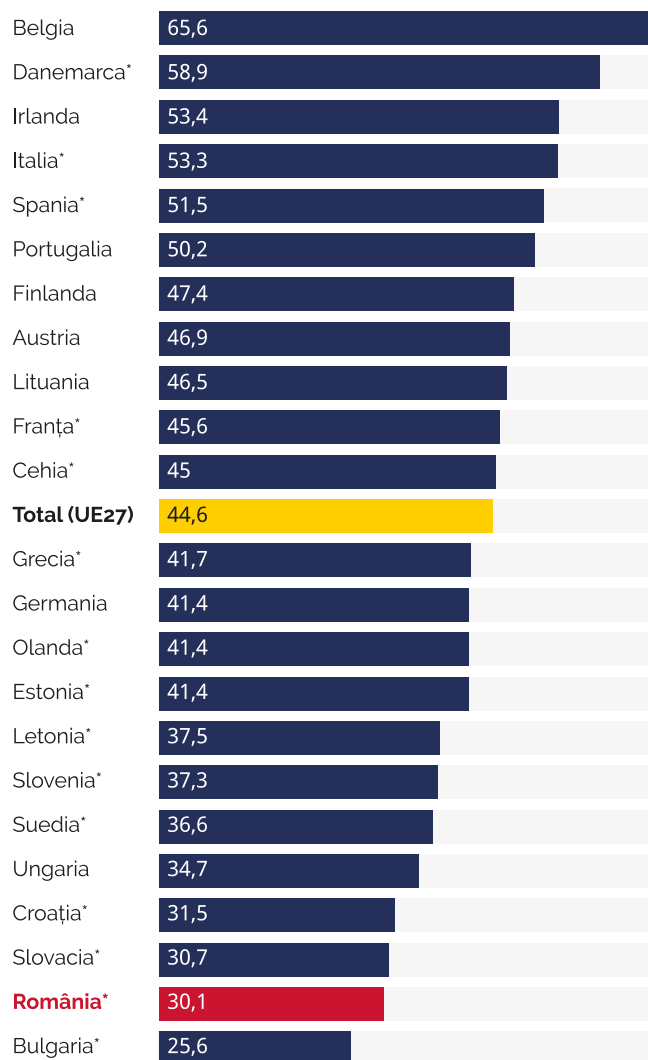
dificil de prezis, deoarece factorii care au generat deficitul de forță de muncă și o nepotrivire între cererea și oferta de forță de muncă din trecut continuă să influențeze dinamica de pe piața forței de muncă. Astfel, demografia negativă și migrația externă, nivelul scăzut al ratei de participare, rata ridicată de inactivitate, discrepanțele cantitative și calitative dintre oferta sistemului educațional și nevoile reale ale pieței muncii și faptul că accesul la piața forței de muncă rămâne limitat pentru anumite grupuri sunt relevante și în prezent. În absența unor măsuri radicale, imediate, există semne clare că deficitul competențelor va continua să aibă un impact negativ asupra României în următorii ani.

2020 a fost, de asemenea, anul care a accelerat transformarea locului de muncă într-o măsură niciodată anticipată. Cu un număr mare de angajați care se mută la munca de la distanță ca urmare a COVID-19, modalitățile de lucru s-au schimbat și aceasta este o tendință care este de așteptat să continue după pandemie.

Digitalizarea relațiilor de muncă într-o măsură mai mare este de o importanță semnificativă pentru reducerea birocrăției și a ineficienței pe termen lung. Un cadru juridic național în conformitate cu Regulamentul eIDAS ar trebui să fie pus în aplicare cât mai curând posibil, în timp ce ar trebui sporită și utilizarea canalelor digitale de comunicare între companii și autoritățile publice în materie de muncă.

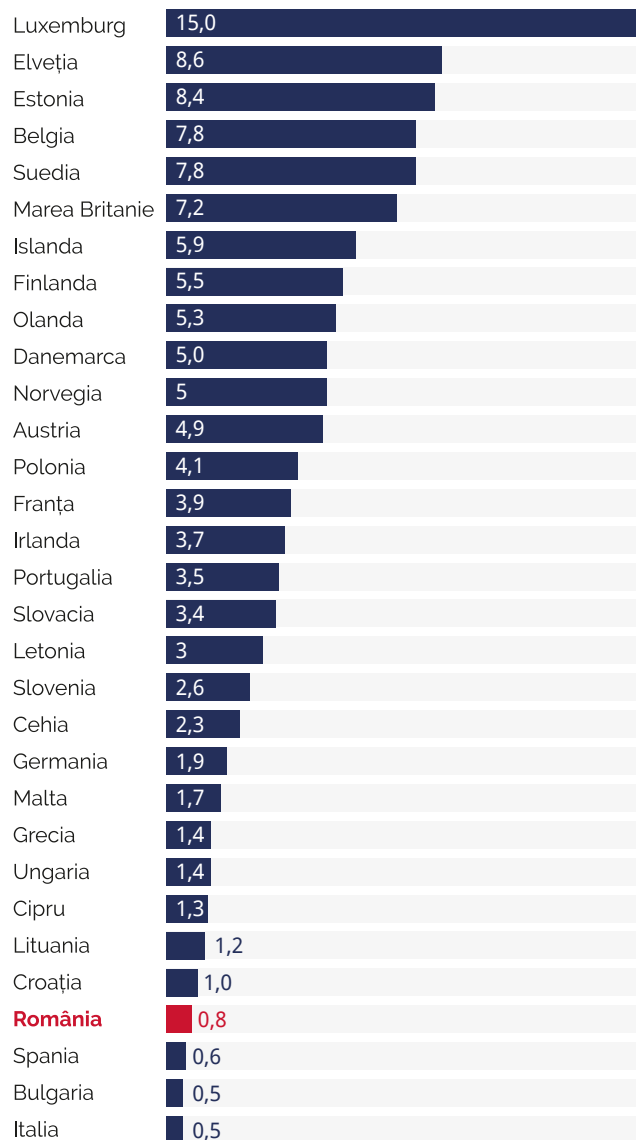
Guvernul a luat măsuri pozitive în 2020, în plină criză sanitară, în ceea ce privește flexibilitatea muncii, cum ar fi deciziile unilaterale cu privire la telemuncă sau Kurzarbeit (scurtarea timpului de lucru). Cu toate acestea, flexibilitatea va continua să fie un subiect de discuție în viitor și anumite măsuri esențiale ar putea reprezenta pași

ANGAJAȚI CARE AU LUCRAT EXCLUSIV DE ACASĂ PE PERIOADA PANDEMIEI (2020, %)

Sursa: Eurofound, țări excluse ca urmare a datelor insuficiente: Cipru, Luxemburg, Malta, Polonia. Fiabilitate redusă (*): Bulgaria, Croația, Cehia, Danemarca, Estonia, Franța, Grecia, Italia, Letonia, România, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia și Țările de Jos.

ANGAJAȚI CARE AU LUCRAT DE ACASĂ CA PROCENT DIN TOTALUL ANGAJAȚILOR (2019)

Sursa: Eurostat

importanți înainte, mai ales în legătură cu permiterea mai multor angajatori pentru un singur contract, mai multă flexibilitate în stabilirea zilelor libere sau acordarea unei libertăți mai mari în organizarea programului în cadrul săptămânii de lucru.

Dialogul social a continuat să fie în centrul discuțiilor din Parlament și există încă posibilități semnificative pentru îmbunătățirea consultării și a dialogului real între autoritățile de stat, angajatori și sindicate. FIC recomandă și sprijină clarificarea situației dialogului social din România și acest lucru ar trebui realizat pe axele principale: (1) Consolidarea dialogului social instituțional. (2) Reproiectarea peisajului sectorial prin definirea sectoarelor economice mult mai precis decât în prezent ar permite partenerilor sociali să fie mai apropiați, să găsească mai ușor interese comune și să fie mai bine reprezentați. (3) Schimbarea legislației privind dialogul social în sprijinul obiectivelor menționate mai sus și în scopul creșterii atractivității dialogului social pentru partenerii sociali, mai degrabă decât acordarea puterii unei părți sau alteia.

În timp ce creșterile salariului minim reprezintă un bun indicator al îmbunătățirii condițiilor de ocupare a forței de muncă, creșterile cu o rată mai mare decât creșterea productivității muncii și lipsa unei analize serioase a impactului acestor creșteri ar putea avea un impact negativ asupra viabilității anumitor sectoare de activitate/ industrie și ar putea conduce la îngrijorări cu privire la lipsa accentuată de predictibilitate. Există o mare nevoie de reluare a dialogului între Guvern, sindicate și angajatori cu privire la această problemă, pentru a pune în aplicare un sistem transparent și măsurabil de stabilire a salariului minim pe bază de studii de piață și economice și pe alinierea la sistemele și practicile UE. FIC consideră

că este esențial să fie previzibil cadrul creșterii salariului minim, astfel încât societățile să poată face planuri mai ușor.

Creșterea economică a României ar putea fi afectată considerabil de deficitul de competențe pe piața actuală a forței de muncă, precum și de neconcordanțele de competențe, care au persistat în cursul ultimilor ani. Având în vedere ritmul rapid de schimbare determinat de evoluția tehnologică, România are nevoie de o strategie solidă pentru dezvoltarea abilităților și a sistemelor de formare adecvate, care să poată ține pasul cu schimbările rapide ale tehnologiei. Pandemia a evidențiat urgența reformelor necesare pentru realizarea de perfecționări și recalificări masive în domeniul competențelor digitale.

Pe termen lung, sustenabilitatea sistemului public de pensii este precară, iar prognozele demografice sunt negative: România se află pe calea unei scăderi și îmbătrâniri rapide a populației și, pe baza tendințelor actuale, va deveni una dintre cele mai „îmbătrânite” națiuni ale Europei în următoarele decenii, conform cercetărilor UE și ONU. Sistemul public de pensii nu mai poate să asigure, de unul singur, pensii adecvate, sustenabile pentru generațiile viitoare de români. De aceea, continuarea dezvoltării sistemului de fonduri de pensii private lansat în 2007-2008 este absolut necesară pentru a îmbunătăți capabilitatea sistemului de pensii în general de a întruni așteptările populației active.

REGIMUL FISCAL

**Află mai multe la
www.wb2021.fic.ro**

Mai multe modificări pozitive au fost aduse legislației fiscale din România în 2020 în contextul pandemiei și, de asemenea, prin amendamentele la Codul fiscal, adoptate de Parlament în decembrie 2020, care au inclus câteva măsuri importante salutate de mediul de afaceri.

Consultarea între autoritățile statului și comunitatea de afaceri este esențială atât pentru revizuirea proiectelor legislative, cât și pentru implementarea celor deja existente. O astfel de abordare sporește calitatea legislației și sprijină aplicarea ei uniformă. Problema legislației care se aprobă într-un ritm rapid încă persistă, aceasta având adesea un termen de notificare foarte scurt și lăsând puțin timp comunității de afaceri pentru a oferi comentarii într-un mod eficient. Cu toate că Ministerul Finanțelor (MF) deține mai multe structuri destinate să permită consultarea cu părțile interesate din sectorul privat privind diferite domenii de interes în legătură cu politicile publice, în practică, nu există aproape niciun proces real de consultare cu mediul de afaceri pe aceste probleme. În plus, interpretările inspectorilor fiscali cu privire la prevederile fiscale existente se schimbă adesea, iar noile interpretări se aplică retroactiv. Aceasta înseamnă că, în practică,

regulile se pot schimba de o manieră impredictibilă și dramatică.

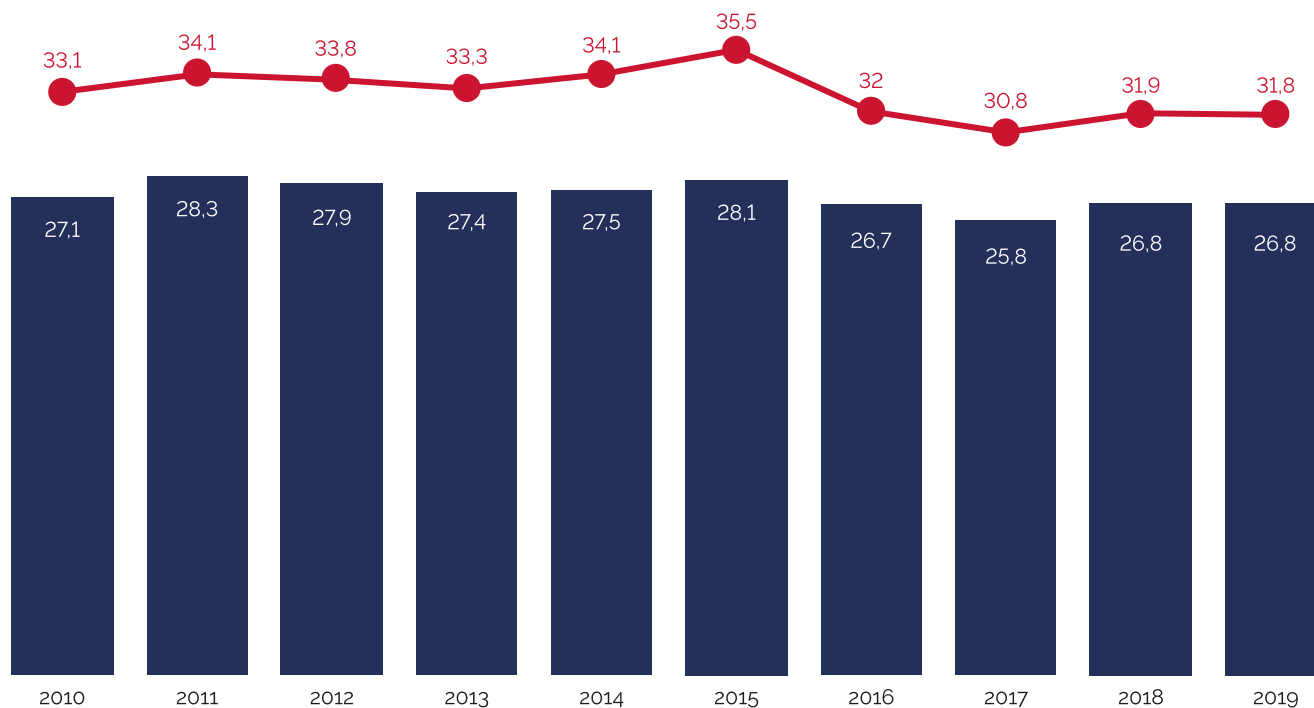
În practică, există încă situații, deși mai puține decât în perioada anterioară, când diferențele de interpretare a legislației fiscale, cauzate de inadvertențele legislative, conduc la inițierea inutilă a procedurilor penale. În majoritatea situațiilor, transferul cazurilor în sfera penală reprezintă o măsură cel puțin deplasată, având în vedere sumele nesemnificative care fac obiectul spețelor respective. Legea penală blochează procesul de soluționare a chestiunilor fiscale, iar termenul de soluționare a cauzelor penale este excesiv de lung. Experiența instanțelor din România cu privire la aceste spețe este limitată, iar acest lucru duce la o lipsă de predictibilitate în aplicarea dreptului penal și în ceea ce privește deciziile de soluționare. Toate acestea, la care se adaugă măsurile preventive (confiscare și poprire) generează inevitabil pierderi economice majore pentru contribuabili care pot conduce chiar la insolvență, întreruperea activității comerciale sau faliment.

FIC consideră că îmbunătățirea transparenței ar trebui să reprezinte o prioritate pentru autorități, deoarece aceasta va conduce la creșterea predictibilității mediului fiscal din România și este foarte probabil, de asemenea, să mărească încrederea în rândul actualilor și viitorilor investitori. Un proces legislativ netransparent compromite întregul potențial de dezvoltare economică care este în principal bazat pe atragerea investițiilor străine directe. O interpretare consecventă și coerentă a prevederilor legale, urmărind, printre altele, eliminarea situațiilor în care au fost exprimate păreri divergente referitoare la aplicarea retroactivă, uneori controversată, a anumitor prevederi legale, ar contribui semnificativ la îmbunătățirea transparenței.

VENITURI FISCALE

■ Venituri fiscale (% din PIB)

— Total venituri bugetare (% din PIB)

Sursa: Eurostat

FIC recomandă crearea unei baze de date pe baza accesului plătit, care să respecte principiul confidențialității, și care să pună împreună toate documentele emise/ ce urmează a fi emise de către MF, în calitate sa de autoritate emitentă de acte legislative, referitoare la interpretările fiecărui articol al Codului Fiscal, Codului de Procedură Fiscală, Legea Contabilității și oricare alt act legislativ secundar, cu scopul de a normaliza și de a crea o abordare unitară pentru interpretarea reglementărilor legale respective, atât de către inspectorii fiscali, cât și de către contribuabilii din

România.

Propunerea FIC este ca, dacă reducerea termenelor existente nu este posibilă, cel puțin să fie luate măsuri pentru a se asigura emiterea soluțiilor fiscale individuale anticipate (SFIA)/ acordul de preț (APA) și a scrisorilor fără caracter obligatoriu în cadrul acestor termene legale, clar stipulate, și evitarea întârzierilor. În plus, în cazul în care procesul de consultare cu MF înainte de emiterea SFIA va fi menținut, integrarea practicii deciziilor fiscale în cadrul MF ar putea reprezenta o soluție pentru optimizarea

procesului consultativ.

O altă recomandare a FIC este implementarea mecanismului „acceptării tacite” în baza căruia aceste documente (SFIA și APA) sunt acceptate din oficiu în cazul în care termenele stipulate prin lege nu sunt respectate de către autoritățile fiscale și nicio notificare nu este trimisă contribuabilului.

Practica a arătat că, destul de des, rapoartele de inspecție fiscală și deciziile de impunere emise la finalul inspecției au fost anulate ulterior în cadrul unor procese intentate de către contribuabili. În aceste cazuri, ANAF a fost nevoită să își asume costuri, nu doar sub forma unor daune compensatorii plătite către contribuabili, dar și sub forma timpului și resurselor alocate unor activități fără șanse de succes. FIC recomandă crearea, în parteneriat cu Ministerul Justiției, a unei baze de date cu jurisprudența națională existentă cu privire la spețele fiscale, permițând trasabilitatea acțiunilor legale, de la o instanță la alta.

Evaziunea fiscală creează competiție neloială, plasându-i în dezavantaj pe contribuabilii care se conformează. FIC salută și susține eforturile continue ale MF și ANAF pentru a combate fraudă și evaziunea fiscală, contrabanda și contrafacerea. Cu toate acestea, inspecțiile fiscale nu sunt întotdeauna concentrate în direcția corectă, astfel încât să îmbunătățească gradul de colectare a impozitelor la bugetul statului. Evaziunea fiscală și contrabanda, care afectează atât impozitele directe, cât și pe cele indirecte, continuă să reprezinte o problemă.

FIC recomandă unele măsuri în acest sens, pedepsele pentru evaziune fiscală ar trebui crescute, iar o listă

conținând contribuabilii ce au datorii la buget ar trebui făcută publică, revizuirea definiției contrabandei pe baza criteriilor cantitative, cooperarea dintre producători și instituțiile de aplicare a legii ar trebui consolidată. Reforma ANAF ar trebui să continue, pentru a elimina deficiențele existente în cadrul administrației fiscale, dar și pentru a crea un sistem IT public integrat care să conecteze diferite autorități (precum cele din domeniul fiscal, sănătate, administrație locală, instanțele de judecată și cadastru).

Activitățile de cercetare și dezvoltare reprezintă un element cheie în orice economie, iar beneficiile derivate din aceste activități sunt nelimitate. Astfel, Guvernul ar trebui să încurajeze cercetarea și dezvoltarea, prin acordarea de stimulente pentru companiile care desfășoară acest tip de activitate. Un sistem viabil de stimulare a activităților de cercetare și dezvoltare este esențial pentru a atrage activități care aduc beneficii economice importante României. FIC salută aceste stimulente pentru activitățile de cercetare și dezvoltare, însă chiar dacă acestea sunt disponibile de mai mulți ani, numeroase companii ezită să le solicite, în principal deoarece legislația nu este clară și, astfel, contribuabilii nu au nicio siguranță că respectă condițiile. Este esențială clarificarea legislației pentru a oferi un cadru pentru solicitarea stimulentei.

MEMBRI

 Go Further		 THE WELDING EXPERTS®	 MSD INVENTING FOR LIFE
 FRANKLIN TEMPLETON INVESTMENTS	 HORVÁTH	 L'ORÉAL ROMANIA	 Nestlé
 FrieslandCampina	 Idea Bank	 LOWE GROUP ROMANIA	 NN
 globalworth ppp	 ING	 MARSH	 NNDKP Legal & Tax
 GRAWE	 janssen medicinal company in Romania	 McKinsey & Company	 NEPI ROCKCASTLE
 Groupama Asigurări	 JTI	 Mediplus Contactați pe noi!	 otpbank
 HUAWEI	 KPMG	 MEGA IMAGE	 orange
 HEIDELBERGCEMENT	 KUEHNE+NAGEL	 METRO Cash & Carry Romania	 parmalat
 HEINEKEN	 LEROY ȘI ASOCIAȚII	 MICHELIN	 PEPCO
 Holcim	 LIBERTY	 MOL	 PEPSICO

Notă importantă privind dreptul de autor

**Copyright © 2021 Consiliul Investitorilor Străini (FIC),
Str. Ion Câmpineanu nr. 11, 010031 București, România.
Toate drepturile rezervate.**

Cartea Albă este rezultatul unor contribuții importante din partea membrilor FIC, a directorilor, a Comitetului Director, grupurilor de lucru și a personalului permanent, constând în timp, resurse și efort. Veți observa că nicio persoană nu este menționată în acest document. Această alegere a fost deliberată. Peste 100 de persoane au participat în mod activ la acest proiect, iar meritul le revine tuturor.

FIC distribuie *Cartea Albă* în mod gratuit, ca parte a angajamentului său față de comunitate. Un număr limitat de copii în limbile română și engleză este disponibil la sediul FIC.

FIC acordă permisiunea presei scrise și audiovizuale, ONG-urilor și altor organizații similare de a reproduce și de a publica extrase din această *Carte Albă* pe orice tip de suport și fără plata vreunei taxe sau redevențe și fără o solicitare formală în scris, cu condiția ca astfel de copii să nu se efectueze sau să se distribuie în scopul obținerii de profit iar FIC să fie recunoscut în toate cazurile ca autor al acestora. Pentru a garanta acuratețea citatelor și a procesului de republicare, această *Carte Albă* este disponibilă în format electronic în limbile română și engleză pe site-ul FIC www.fic.ro.

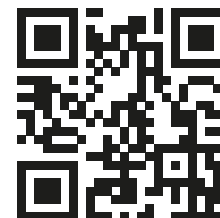
Nimeni nu are dreptul să publice, să transmită, să transfere, să comercializeze, să reproducă, să creeze lucrări derivate, să distribuie sau să utilizeze în orice fel conținutul acestui document, parțial sau în întregime, cu excepția cazurilor enumerate mai sus în care este permis expres acest lucru.

Deși FIC a depus eforturi pentru a se asigura că acest raport este actual și corect, FIC nu își asumă nici o răspundere pentru eventualele erori sau omisiuni din această *Carte Albă*.

CARTEA ALBĂ

CĂTRE O ECONOMIE DURABILĂ

Iunie 2021,
București, România

Consiliul Investitorilor Străini

Str. Ion Cămpineanu nr. 11,
010031 București, România
Telefon: + 40-21-222-1931
Website: www.fic.ro